МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ» Кафедра комп'ютерної лінгвістики

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ В ІНШОМОВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

(на прикладі серіалу *Emily in Paris)*

Виконала : студентка 2 курсу, групи ЗМКЛ-2
спеціальності: 035 Філологія
спеціалізації: 035.10 Прикладна лінгвістика
Швайко А.О.
Керівник Архангельська А.М.
Рецензент_____

Роботу розглянуто і допущено до захисту
на засіданні кафедри комп'ютерної лінгвістики
протокол №___ від "__" _____ 20[ ] р.
Зав. кафедри_____ Леся КОЦЮК

Острог – 2025 р

ПЛАН

ВСТУП3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ МОВНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ АДАПТАЦІЇ6

1.1. Поняття мовної адаптації в іншомовному середовищі6

1.2. Поняття та особливості культурної адаптації20

1.3. Перемикання кодів як комунікативна стратегія29

Висновки до розділу 134

РОЗДІЛ 2. ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ АДАПТАЦІЇ ГОЛОВНОЇ ГЕРОЇНІ СЕРІАЛУ «EMILY IN PARIS»36

2.1. Аналіз мовної поведінки героїні у процесі адаптації36

2.1.1. Мовні труднощі, типові помилки36

2.1.2. Застосування перемикання кодів і лексичних запозичень56

2.1.3. Динаміка мовних змін протягом серіалу66

2.2. Культурні виклики та реакції на них71

2.3. Співвіднесення досвіду героїні з теоретичними моделями адаптації77

Висновки до розділу 281

ВИСНОВКИ84

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ88

ВСТУП

Наразі світ характеризується стрімким розвитком процесів глобалізації, що зумовлює постійне розширення міжкультурних контактів у різних сферах суспільного життя – від освіти й науки до економіки, туризму та масової культури. У цих умовах особливої ваги набувають проблеми мовної та культурної адаптації, адже ефективна взаємодія між представниками різних культур неможлива без здатності розуміти, сприймати та інтегрувати нові соціокультурні реалії. Мовна адаптація стає не лише інструментом комунікації, але й чинником формування нової ідентичності, тоді як культурна адаптація охоплює процеси перебудови системи цінностей, моделей поведінки та когнітивних схем особистості, яка занурюється в інше культурне середовище.

Актуальність теми дослідження визначається тим, що у сучасних соціокультурних умовах значно зростає потреба у розумінні механізмів, які впливають на процеси міжкультурної взаємодії та формування комунікативної компетенції у багатомовному середовищі. Попри значну кількість наукових праць, присвячених проблематиці адаптації, все ще недостатньо уваги приділяється аналізу мовної поведінки у контексті популярної культури, зокрема у масових медіапродуктах, які відображають і водночас формують суспільні уявлення про міжкультурні контакти. Серіал «Emily in Paris» є показовим прикладом художньої репрезентації процесу інтеграції індивіда в іноземне культурне середовище, що дає змогу дослідити динаміку мовних змін та культурних викликів на різних етапах цього процесу.

Метою дослідження є комплексний лінгвокультурний аналіз процесу адаптації головної героїні серіалу «Emily in Paris» через вивчення її мовної поведінки та реакцій на культурні виклики, а також співвіднесення виявлених феноменів із провідними теоретичними моделями адаптації.

Досягнення цієї мети передбачає вирішення низки **завдань**, серед яких:

1) розкрити теоретичні засади поняття мовної та культурної адаптації в іншомовному середовищі;

2) дослідити роль перемикання кодів і лексичних запозичень як стратегій комунікативної адаптації;

3) проаналізувати мовну поведінку головної героїні серіалу на різних етапах інтеграції у французьке середовище;

4) виявити основні культурні виклики, з якими стикається героїня, та охарактеризувати її реакції на них;

5) співвіднести результати аналізу з теоретичними моделями адаптації, визначити закономірності та особливості цього процесу.

Об’єктом дослідження виступає процес міжкультурної адаптації особистості у багатомовному та полікультурному середовищі. Предметом дослідження є мовні та культурні прояви адаптації, що знаходять відображення у мовній поведінці та соціокультурних взаємодіях головної героїні серіалу «Emily in Paris». Об’єкт і предмет співвідносяться між собою як загальне і часткове: загальною сферою є процеси міжкультурної комунікації, тоді як конкретним фокусом дослідження обрано мовно-культурні феномени адаптації, представлені у художньому наративі серіалу.

Аналіз стану розробки проблеми свідчить про те, що науковий інтерес до теми адаптації простежується у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників, зокрема у роботах, присвячених психологічним аспектам соціалізації та мовного розвитку (І. Шапошнікова, Я. Сікора), соціокультурним підходам до вивчення міжкультурної взаємодії (П. Донець, І. Кім), а також у дослідженнях, що аналізують феномен культурного шоку та стратегії його подолання (К. Оберг, М. Вінкельман). Проте більшість праць мають теоретичний характер і не завжди

враховують специфіку медіапростору як сфери відображення та трансляції міжкультурних процесів.

Методологічну основу роботи становлять загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Зокрема, використано аналіз і синтез для опрацювання наукових джерел, описовий метод для систематизації мовних і культурних проявів адаптації, метод контент-аналізу для роботи з текстами серіалу, порівняльний метод для співставлення виявлених явищ із теоретичними моделями адаптації, а також інтерпретативний метод для глибинного розуміння змісту мовної поведінки персонажів у контексті культурних змін.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів у навчальних курсах з міжкультурної комунікації, соціолінгвістики та лінгвокультурології, а також у розробці методичних матеріалів для викладання іноземних мов у контексті розвитку міжкультурної компетентності. Крім того, висновки роботи можуть бути корисними для аналізу культурних наративів у медіапродукції та для поглиблення розуміння процесів адаптації у глобалізованому світі.

Матеріали дослідження та ключові теоретико-методологічні положення було представлено на IX Міжнародній науково-практичній конференції «Scientific Researches and Methods of Their Carrying Out: World Experience and Domestic Realities», що відбулася 14 листопада 2025 року у форматі онлайн (Вінниця, Україна – Відень, Австрія). Основні результати дослідження відображено у публікації в міжнародному науковому журналі «Грааль науки», № 58, 2025 р.

Структура дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел. У першому розділі розглянуто теоретичні аспекти мовної та культурної адаптації, у другому – проведено лінгвокультурний аналіз адаптації головної героїні серіалу, простежено динаміку змін у її мовній поведінці та культурній інтеграції. Робота

загалом містить огляд наукової літератури, аналітичні спостереження та узагальнення, що дозволяють комплексно описати процес міжкультурної адаптації на матеріалі сучасного популярного медіатексту.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ МОВНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ АДАПТАЦІЇ

1.1. Поняття мовної адаптації в іншомовному середовищі

Поняття адаптації в сучасній науці охоплює надзвичайно широкий спектр інтерпретацій і використовується в різних галузях знань – від біології та фізіології до соціології та культурології. Загалом його можна визначити як процес взаємодії людини з новим середовищем, спрямований на досягнення стану відносної рівноваги між внутрішніми установками та зовнішніми обставинами [Ярошенко]. При цьому важливо зазначити, що адаптація не обмежується лише зовнішнім пристосуванням; вона передбачає глибокі внутрішні трансформації, які охоплюють фізіологічний, психологічний та мовний рівні. З огляду на це, доречно підкреслити, що у сфері міжкультурної взаємодії адаптація стає основою формування ефективної комунікації, оскільки мова тут виступає не лише інструментом, а й ключовим компонентом процесу пристосування.

Історичні витоки терміна «адаптація» пов’язані з біофізіологічними дослідженнями. Ще у 1865 році німецький фізіолог Г. Ауберт застосував цей термін для опису здатності органів чуття – зору, слуху – пристосовуватися до змін інтенсивності зовнішніх подразників [цит. за 31, с. 135]. На початковому етапі розвитку наукової думки адаптація трактувалася виключно в межах біологічних процесів і розглядалася як реакція організму на зміни середовища. Згодом концепція розширилася завдяки працям еволюціоністів. Зокрема, Ж. Ламарк у своїх дослідженнях розглядав адаптацію в межах еволюційної теорії, виокремлюючи три її типи: безпосередню, опосередковану та адаптацію як внутрішній імпульс організму до вдосконалення під впливом факторів впливу середовища [цит.

за 27, с. 222]. Цей підхід свідчить про те, що адаптація має не лише зовнішню складову, а й внутрішню динаміку, яка визначає, як саме організм реагує на виклики довкілля.

Поступово наукова увага почала зміщуватися від біологічних аспектів до соціальних і психологічних вимірів адаптації. Важливий внесок у розуміння фізіологічної складової адаптації зробив канадський дослідник Г. Сельє, який розробив концепцію загального адаптаційного синдрому. Він довів, що реакція організму на стрес є універсальною та включає певні стадії, які дозволяють підтримувати життєстійкість і функціональність навіть за умов сильного зовнішнього впливу [цит. за 31, с. 136]. У контексті мовної адаптації ця концепція має опосередковане значення, оскільки демонструє, що будь-які зміни, зокрема й пов’язані з комунікативними викликами, сприймаються організмом як стресор і вимагають внутрішніх ресурсів для подолання напруги.

Загальне уявлення про адаптацію як системний процес отримало подальший розвиток у працях вітчизняних дослідників. І. Козубовська зазначає, що потреба в адаптації виникає щоразу, коли людина стикається з новими умовами існування – чи то зміною соціального середовища, чи то переходом у нові культурно-інституційні контексти [15, с. 99]. Вона наголошує, що адаптація передбачає як зовнішнє узгодження з новими умовами, так і внутрішню перебудову, спрямовану на збереження психологічної стабільності та особистісної цілісності. У такому розумінні мовна адаптація виступає не лише як освоєння нових мовних форм, а як комплексний процес, що охоплює когнітивний, емоційний та поведінковий рівні.

Варто підкреслити, що адаптація є багатоплановим явищем, у якому перетинаються біологічні, психологічні та соціальні аспекти [27, с. 222]. Її неможливо зводити лише до фізіологічних реакцій на зміну температури чи рівня шуму, адже вона охоплює також сферу внутрішніх переконань та

культурних уявлень. Зокрема, у контексті психофізіологічної адаптації досліджується взаємодія психічних процесів, таких як увага, пам’ять, мотивація, з фізіологічними механізмами, що забезпечує ефективне реагування на зовнішні подразники. Це демонструє, що адаптація не є одномірним процесом, а функціонує як система взаємопов’язаних елементів.

Соціально-психологічна адаптація передбачає не лише інтеграцію до нової соціальної групи чи засвоєння норм поведінки, а й узгодження внутрішніх установок та ідентичності з вимогами середовища [17, с. 99]. У цьому процесі людина не просто підлаштовується під зовнішні умови, а активно взаємодіє з ними, зберігаючи власну індивідуальність і водночас змінюючись під впливом нових викликів. Як зазначає В. Зубченко, адаптивність можна визначити як здатність відповідати соціальним вимогам завдяки поведінковій і психологічній гнучкості [11, с. 10]. Це означає, що мовна адаптація в іншомовному середовищі вимагає не лише знання граматичних норм, а й готовності змінювати комунікативні стратегії залежно від ситуації.

Соціальна адаптація не зводиться до пасивного пристосування чи підпорядкування зовнішнім обставинам. Вона може стати інструментом розвитку, завдяки якому людина розкриває свій потенціал та формує нові стратегії поведінки. В. Радул у своїх дослідженнях підкреслює, що індивід, здатний конструктивно взаємодіяти із соціальним середовищем, не лише пристосовується до нього, але й у певних випадках змінює його на свою користь [26, с. 10–11]. Це положення особливо актуальне у сфері мовної адаптації, де взаємодія відбувається на рівні комунікації, а зміна мовних стратегій може впливати на динаміку соціальних відносин.

Психофізіологічний аспект адаптації охоплює механізми, які дозволяють людині підтримувати ефективність діяльності в умовах змін. Він виконує роль внутрішнього регулятора, що активує необхідні реакції –

від біологічних до когнітивних [15, с. 99]. Мовна адаптація в цьому контексті проявляється як здатність організму витримувати комунікативний стрес, пов’язаний із взаємодією у новому мовному середовищі. Вона потребує активного залучення когнітивних процесів, зокрема пам’яті та уваги, а також емоційної стабільності, що дозволяє долати труднощі, пов’язані з непорозуміннями та бар’єрами у спілкуванні.

Культурний вимір адаптації має особливе значення у процесі входження в іншомовне середовище. Соціокультурні норми та традиції виступають контекстом, у якому формуються нові комунікативні стратегії. Як показують дослідження у сфері міжкультурної комунікації, знання граматики та словникового запасу не гарантує успішного спілкування, якщо не враховуються ментальні моделі та культурні коди, властиві певному суспільству [27, с. 222]. Таким чином, мовна адаптація є не лише мовним, а й культурним процесом, що вимагає розуміння цінностей та соціальних очікувань іншої спільноти.

Важливим для розуміння динаміки адаптації є підхід Ж. Піаже, який розглядав її як взаємодію процесів асиміляції та акомодації [64]. Асиміляція означає інтеграцію нових елементів у вже наявні структури поведінки, тоді як акомодація передбачає зміну цих структур відповідно до нових впливів. У процесі мовної адаптації це проявляється в тому, що на початковому етапі індивід намагається використовувати вже знайомі мовні та культурні моделі, а з часом змінює їх, формуючи нові комунікативні навички, адекватні новому середовищу. Такий підхід дозволяє пояснити індивідуальні відмінності у швидкості та якості адаптаційних процесів.

Адаптація є безперервним процесом, який триває протягом усього періоду взаємодії з новим середовищем. Вона не завершується у момент формального входження до спільноти, а вимагає постійної чутливості до змін та готовності перебудовувати поведінкові стратегії [29, с. 14–15]. Це особливо актуально у ситуації мовної адаптації, де зміни відбуваються як

на рівні мовного коду, так і на рівні соціальних ролей та комунікативних очікувань. Мовна адаптація в іншомовному середовищі може розглядатися як процес поступового формування нової системи комунікації, у якій поєднуються елементи рідної та чужої культур.

Важливою характеристикою адаптаційного процесу є його структурованість. С. Кулик пропонує виокремлювати три наукові підходи до вивчення адаптації: біофізіологічний, психологічний та інформаційно-комунікативний [17, с. 98]. Біофізіологічний підхід зосереджується на реакціях організму на зміни зовнішніх умов, таких як температура чи освітлення. Психологічний підхід аналізує індивідуальні стратегії діяльності, що дозволяють ефективно взаємодіяти з новим середовищем, включаючи набуття комунікативних умінь та освоєння соціальних норм. Інформаційно-комунікативний підхід розглядає адаптацію як процес зміни функціональних характеристик системи на основі нової інформації, що особливо актуально у ситуації міжкультурної взаємодії.

На думку Е. Гідденса, адаптація є насамперед соціальним процесом, який передбачає засвоєння нових ролей, норм та форм поведінки, завдяки чому індивід інтегрується в соціальну структуру [9, с. 107]. Подібного погляду дотримується О. Чернякова, яка розглядає соціальну адаптацію як процес інтеріоризації культурних стандартів суспільства, що забезпечує ефективну взаємодію та комунікацію [34, с. 186]. У мовному вимірі це означає, що успішна адаптація потребує не лише технічного оволодіння мовою, а й глибокого розуміння соціокультурних контекстів її використання.

Історичні дослідження демонструють, що ще у XIX столітті ідеї адаптації пов’язувалися з еволюційним розвитком суспільства. Г. Спенсер наголошував на здатності людини змінюватися як на фундаментальній передумові її виживання та ефективного функціонування у соціумі [37]. Це

положення залишається актуальним і сьогодні, особливо в умовах глобалізації, коли комунікація відбувається у багатомовних і мультикультурних середовищах.

Етимологічно термін «адаптація» походить від латинського «adaptatio», що означає «пристосування» [24, с. 82]. Проте в сучасних дослідженнях це визначення розширюється, охоплюючи також економічні, комунікативні та культурні аспекти, що особливо проявляється у ситуаціях міжкультурної комунікації. Мовна адаптація у цьому контексті є складовою ширшого процесу соціалізації, але відрізняється своєю динамічністю та спрямованістю на активне формування нових комунікативних моделей [9, с. 107].

На ранніх етапах зустрічі з новою мовною та культурною системою людина стикається з комплексом емоційних викликів, що проявляються у внутрішній напрузі, почутті невпевненості, страху перед помилками, розгубленості перед незнайомими культурними сигналами. Власне, емоційна реакція може мати як стимулюючий ефект, активізуючи прагнення до подолання труднощів, так і гальмівний, коли негативні переживання стають перешкодою для розвитку мовленнєвих навичок [63].

Першочерговим бар’єром у цьому контексті виступає відчуття некомпетентності, що формується через зіткнення з новими мовними реаліями. Людина, яка не володіє достатнім запасом мовних засобів, нерідко відчуває тривогу перед будь-якою комунікативною ситуацією, побоюючись неправильного вживання лексем чи граматичних структур. Такі страхи мають когнітивно-емоційну природу: індивід усвідомлює власні обмеження на раціональному рівні, але водночас переживає їх у вигляді емоційного дискомфорту, що безпосередньо впливає на його поведінку. У результаті людина може уникати комунікативних контактів, що ще більше ускладнює процес адаптації та посилює почуття ізольованості [63].

Варто підкреслити, що емоційний стан адаптанта не є статичним. Він змінюється по мірі того, як особа проходить різні фази адаптаційного процесу. Міжкультурна психологія описує кілька послідовних етапів емоційного реагування на нове середовище. Спочатку переважає короткотривалий період піднесення та цікавості, відомий у науковій літературі як «медовий місяць». На цьому етапі людина сприймає нове середовище як джерело можливостей, відчуває оптимізм і захоплення. Цей початковий ентузіазм може створювати ілюзію легкості адаптації, проте з часом на зміну приходить фаза розчарування [69].

Друга фаза, зазвичай, характеризується зростанням емоційних труднощів. Виникають перші серйозні непорозуміння, мовні бар'єри стають очевидними, культурні відмінності починають сприйматися як перешкоди. На цьому етапі часто розвивається стан фрустрації, що може перерости у втрату мотивації, хронічне невдоволення або навіть депресивні симптоми. Особливо вразливими є люди з підвищеною емоційною чутливістю чи ті, хто не має досвіду взаємодії з іншими культурами [25, с. 47]. Цей етап у науковій літературі часто окреслюють терміном «культурний шок».

Культурний шок – це складний психологічний феномен, що виникає внаслідок конфлікту між звичними моделями сприйняття та новою реальністю. Його симптомами можуть бути роздратування, почуття самотності, втрата контролю над власними емоціями та поведінкою. Людина, яка переживає культурний шок, схильна сприймати нове середовище як ворожу або хаотичну систему, що ускладнює процес адаптації та підвищує рівень внутрішньої напруги [25, с. 47].

Важливо зауважити, що емоційний розвиток у процесі адаптації залежить від взаємодії внутрішніх і зовнішніх чинників. Внутрішні фактори включають риси особистості – рівень тривожності, здатність до саморефлексії, психологічну готовність до змін. Зовнішніми факторами є

контекст середовища: наявність соціальної підтримки, ставлення носіїв мови, відкритість культурного простору для взаємодії [14, с. 127]. Якщо середовище демонструє байдужість або агресію, це підсилює емоційний тиск та гальмує процес формування комунікативних зв’язків.

Одним із наслідків негативної взаємодії з новим середовищем може бути явище, відоме як «анклавізація». Воно проявляється у прагненні уникати контактів із представниками іншої культури та обмежувати соціальну взаємодію колом людей, які розділяють спільну етнічну або мовну ідентичність. Хоча така поведінка тимчасово знижує рівень емоційної напруги, у довгостроковій перспективі вона призводить до соціальної ізоляції та втрати мотивації до інтеграції [14, с. 127]. Анклавізація створює замкнутий простір, де нова мова не використовується активно, що, у свою чергу, сповільнює розвиток мовленнєвих навичок.

Однак емоційні бар’єри не є незмінними. Після фази культурного шоку, за сприятливих умов, може розпочатися етап поступового прийняття нового середовища. На цій стадії людина вчиться реагувати на непередбачувані ситуації спокійніше, адаптує власні емоційні реакції та починає відчувати себе частиною нового соціального простору. Це свідчить про зниження внутрішньої напруги та формування стабільного емоційного фону, що позитивно впливає на розвиток мовленнєвої компетентності [69].

Зі стабілізацією емоційного стану зростає і впевненість у власних мовних здібностях. Навіть невеликі успіхи у спілкуванні, зокрема в неформальних ситуаціях, виконують роль позитивного підкріплення. Вони стимулюють подальший розвиток, зменшують тривожність і знижують потребу в уникканні складних комунікативних викликів. Таким чином, емоційна витривалість виступає важливою передумовою успішної мовної

адаптації, оскільки вона дозволяє долати страхи та підтримувати активну взаємодію з новим середовищем.

Водночас зовнішні емоційні бар'єри можуть ускладнювати цей процес. Йдеться про дискримінацію, прояви нетерпимості або мовної ворожості, з якими може зіткнутися особа у новому соціальному просторі. Такі фактори створюють атмосферу постійного емоційного тиску, що змушує індивіда виробляти захисні механізми – замкнутість, агресивну поведінку, відмову від активної комунікації або навіть повне самоусунення [14, с. 127]. У результаті процес адаптації стає ще більш складним і затяжним.

Натомість середовище, що сприяє відкритості та взаємодії, може значно полегшити мовну адаптацію. Позитивний емоційний клімат у колективі, підтримка з боку близьких, друзів або колег створюють безпечний простір для експериментів із мовленням та для навчання на власних помилках. Коли людина відчуває себе прийнятою, її рівень тривожності знижується, що стимулює активність та підвищує готовність до інтеграції [33].

Не менш важливим є формування умов для міжкультурного діалогу. Ознайомлення з місцевими традиціями, культурними кодами та цінностями допомагає зменшити відчуття відчуженості та страху перед невідомим. Це не лише полегшує процес входження у нове мовне середовище, але й сприяє розвитку емпатії та толерантності. Таким чином, емоційна підтримка та культурна обізнаність взаємопов'язані: вони створюють основу для гармонійного розвитку особистості в умовах іншомовного середовища [33].

Успішна мовна адаптація залежить також від здатності індивіда до саморегуляції. Психологічні ресурси, такі як самоспостереження, емпатія та рефлексія, дозволяють людині усвідомлювати власний емоційний стан і керувати ним у складних ситуаціях. Здатність розпізнавати емоції інших

людей та відповідно коригувати свою поведінку сприяє налагодженню гармонійних стосунків і формуванню довіри у комунікативних процесах [1, с. 10].

У цьому контексті важливу роль відіграє посередницька функція середовища. Йдеться про створення таких умов, за яких новачок отримує не лише знання про мовні норми, але й підтримку у засвоєнні культурних правил і соціальних очікувань. Це допомагає зменшити інтенсивність культурного шоку, забезпечити плавний перехід у нову соціальну систему та сформувати відчуття емоційної безпеки [6].

Варто підкреслити, що емоційна сторона мовної адаптації не є другорядною або фоновою. Вона становить самостійний вимір адаптаційного процесу, впливаючи на його динаміку та результативність. Ігнорування емоційного компонента призводить до хибних рішень у сфері міжкультурної комунікації, зниження мотивації та формування стійких бар'єрів у взаємодії. Навпаки, системна увага до емоційного стану особистості відкриває можливості для глибшої інтеграції та розвитку в новому мовному просторі [4].

Початковий етап входження у нове мовне середовище слід розглядати не лише як процес ознайомлення з іноземною мовою, а насамперед як глибинну трансформацію мовленнєвої поведінки. Це явище передбачає не тільки засвоєння нових лексичних одиниць чи граматичних правил, а й адаптацію до змінених комунікативних норм, які визначають структуру і динаміку взаємодії. Кожне середовище накладає на мовця власні вимоги, формує специфічні очікування щодо стилю спілкування, ролей учасників діалогу та їхньої відповідальності. Відтак особа змушена постійно переглядати наявні мовні стратегії, оновлювати їх і виробляти нові, відповідні до контексту [1].

Внутрішньокультурне спілкування зазвичай відбувається в межах спільних культурних кодів, де більшість учасників володіє однаковими

знаннями про соціальні сценарії та мовні символи. Це суттєво зменшує ймовірність непорозумінь, оскільки значення висловлювань тлумачаться в унісон. На відміну від цього, міжкультурна взаємодія часто характеризується асиметрією доступу до культурного контексту: один із учасників може не знати всіх правил та прихованих значень, притаманних іншій культурі. Внаслідок цього зростає ризик комунікативної напруги та конфліктів, спричинених помилковими інтерпретаціями [57]. Саме тому мовна адаптація є процесом, що вимагає від людини не лише мовної гнучкості, а й готовності до пізнання інших систем цінностей та поведінкових моделей.

У процесі тривалої взаємодії з представниками нової культури мовлення індивіда зазнає поступових змін на різних рівнях. Йдеться не лише про кількісне збагачення словникового запасу чи автоматизацію граматичних структур. Перебудова стосується інтонаційного оформлення висловлювань, темпу розмови, варіативності лексики залежно від ситуації. Людина починає природно інтегрувати нові реактивні механізми у діалогах, коригує невербальну поведінку, що свідчить про комплексну перебудову комунікативної системи під впливом середовища [3]. Така динаміка особливо помітна у тих, хто тривалий час живе серед носіїв іншої мови, коли навіть неусвідомлені мовні звички підпорядковуються новим правилам.

Разом з тим, цей процес не завжди проходить безперешкодно. Досить поширеною проблемою є дидактичні бар’єри, які виникають у разі розбіжностей між методиками навчання, звичними для мовця у його культурі, та тими, що функціонують у новому середовищі. Зміна підходів до оцінювання, способів контролю знань чи стилю викладання може викликати емоційний стрес і дезорієнтацію, що в підсумку негативно позначається на темпах розвитку мовленнєвих навичок [41].

Неможливо оминути і невербальні аспекти спілкування, які у міжкультурному контексті мають не менше значення, ніж вербальні. Міміка, жести, тривалість пауз, інтонаційні контури часто суттєво відрізняються у різних культурах. Неправильне розпізнавання цих сигналів може призводити до серйозних непорозумінь, навіть якщо вербальна частина повідомлення зрозуміла. Тому мовна адаптація неминуче супроводжується паралельним вивченням культурних кодів невербальної комунікації, що дозволяє точніше передавати смисли та уникати конфліктних ситуацій [3].

Варто підкреслити важливість фактору часу у процесі адаптації. Короткочасне перебування у новому середовищі зазвичай не дає змоги вийти за межі поверхневих моделей мовлення. Людина часто зосереджується на відтворенні завчених фраз і не переходить до творчого використання мови. Лише тривала взаємодія стимулює розвиток складніших стратегій: мовлення стає гнучкішим, зростає здатність передбачати реакції співрозмовника, активніше використовуються ситуативно зумовлені структури [63].

Разом із тим, розвиток мовлення у новому культурному контексті часто ускладнюється міжособистісними бар’єрами. Вони формуються на основі відмінностей у темпераменті, стилі комунікації, рівні мотивації учасників взаємодії. Наприклад, відкритість одного з учасників може не знайти відгуку в іншого, який через підвищену тривожність або культурні установки залишається замкненим. Це створює дисбаланс у діалозі та гальмує процес взаємного розуміння [14, с. 127].

Окремий виклик становлять культурні стереотипи, що формують початкове сприйняття іншої культури. Навіть високий рівень володіння мовою не гарантує ефективної комунікації, якщо індивід інтерпретує висловлювання крізь призму власних упереджень. Наприклад, знайоме слово може мати відмінні конотації у різних культурах, і невміння

розпізнати ці відмінності здатне спровокувати непорозуміння або когнітивний конфлікт [19].

У сучасних умовах широкого розвитку технологій популярності набуває так зване «штучне занурення» у мовне середовище. Йдеться про використання цифрових ресурсів – стримінгових сервісів, соціальних мереж, онлайн-платформ – які створюють ілюзію постійної присутності у мовному контексті. Цей підхід сприяє збагаченню словникового запасу, удосконаленню слухового сприймання та формуванню мовної інтуїції. Проте за відсутності живої взаємодії та реального соціокультурного досвіду він не забезпечує повноцінного розвитку комунікативної компетентності [20, с. 108].

Найбільш інтенсивний розвиток мовних навичок відбувається під час фізичного перебування у новому середовищі, зокрема в умовах міграції чи довготривалого проживання за кордоном. У таких ситуаціях мовець змушений спонтанно реагувати на непередбачувані комунікативні завдання, імпровізувати та швидко адаптуватися до змінних соціальних сценаріїв. Це сприяє не лише автоматизації мовних структур, а й засвоєнню ментальних моделей іншої культури, які поступово інтегруються у внутрішню систему цінностей людини [25, с. 45].

Короткотермінове перебування у мовному середовищі, наприклад, під час поїздок або коротких стажувань, також може дати відчутний ефект. Регулярна практика у реальному часі, потреба комунікувати у непередбачуваних ситуаціях стимулюють швидке розширення мовного репертуару та перехід від завчених мовних моделей до природного ситуативного мовлення [20, с. 108].

Процес адаптації часто ускладнюється комунікативними бар’єрами, які можна умовно поділити на три типи: нерозуміння, уникнення та бар’єр авторитету [14, с. 127]. Перший тип виникає через відмінності у мовних та культурних кодах, коли співрозмовники не мають спільної основи для

інтерпретації висловлювань. Другий пов’язаний зі страхом помилки та прагненням уникати складних ситуацій. Бар’єр авторитету проявляється у сприйнятті співрозмовника як недосяжної фігури, що унеможливлює рівноправний діалог.

Подолання таких бар’єрів залежить не лише від зовнішніх обставин, а й від внутрішніх установок особистості. Готовність ризикувати, відкритість до експериментів та сприйняття помилок як частини навчального процесу значно підвищують шанси на успішну адаптацію [14, с. 127].

У міжкультурному спілкуванні важливим стає усвідомлення того, що ефективна комунікація передбачає не лише знання мовних правил, а й вміння враховувати культурні норми співрозмовника. Дистанція у спілкуванні, ступінь прямоти висловлювань, етикетні формули – все це потребує спостереження та аналізу. Таким чином, мовна адаптація включає когнітивну та поведінкову гнучкість, що дає змогу адаптувати власні стратегії залежно від ситуації [19].

Глибина занурення у мовне середовище безпосередньо впливає на темпи мовного розвитку. Дружня та відкрита атмосфера стимулює швидке зростання комунікативної активності, тоді як упереджене або байдужне ставлення з боку оточення провокує ізоляцію та гальмує інтеграцію. Це підтверджує, що емоційний комфорт є невід’ємною умовою для успішного формування мовленнєвих навичок [25, с. 45].

Мовна компетентність тісно пов’язана з культурною. Без розуміння культурного контексту мова втрачає частину своїх смислових рівнів. Наприклад, гумор або алюзії, закладені у фразеологізмах, не можуть бути перекладені буквально, вони потребують інтерпретації у ширшому соціокультурному контексті [20, с. 108].

Адаптація не є виключно індивідуальною відповідальністю. Вона залежить від підтримки середовища, яке може створювати сприятливі

умови для практичного застосування мови. Організація міжкультурних проєктів, дискусій, рольових ігор сприяє тому, що мова перестає бути абстрактним знанням і стає інструментом живої комунікації.

Форма та тривалість занурення визначають глибину адаптації. Повне занурення передбачає не лише технічне опанування мови, а й інтеграцію у систему цінностей та соціальних ролей культури, де ця мова функціонує. Лише у такому разі мовна компетентність набуває реальної функціональності [1, с. 23].

Особливу увагу варто приділити інтегративній мотивації – прагненню не просто вивчити іноземну мову, а й увійти до спільноти її носіїв. Це означає бажання розуміти, приймати та активно взаємодіяти з іншою культурою. Дослідження свідчать, що така мотивація значно підвищує ефективність мовного навчання у ситуаціях постійного міжкультурного контакту [43, с. 122–133].

Водночас адаптація не обов’язково передбачає відмову від власної культурної ідентичності. Сучасний підхід визнає можливість співіснування кількох культурних моделей в одній особистості. Це дозволяє зберігати зв’язок з рідною культурою, водночас інтегруючись у нове середовище [51, с. 17–40].

Важливим елементом міжкультурної компетентності є її трикомпонентна структура [48, с. 12–14]:

a) Афективний вимір – здатність зберігати психологічну стабільність у ситуаціях культурного шоку та невизначеності.

b) Когнітивний вимір – гнучкість мислення, вміння співвідносити власний досвід із досвідом інших, аналізувати та переосмислювати культурні відмінності.

c) Поведінковий вимір – здатність застосовувати знання та внутрішні установки у практичних ситуаціях спілкування.

Ця модель пояснює, чому знання мови не гарантує успішної інтеграції: без емоційної відкритості та практичних навичок культурної взаємодії мовна компетенція залишається обмеженою.

Сучасна теорія міжкультурного навчання вводить поняття «третьої культури» – простору, який виникає у результаті взаємодії різних культур і не є простою сумою їх елементів. Це нова система смислів, що дозволяє особі мислити критично та виходити за межі національних стереотипів [40, с. 21–42].

Подальший розвиток цієї ідеї пропонує концепція транскультурності. Вона передбачає, що людина постійно взаємодіє з різними культурними контекстами, розширюючи власну ідентичність. Такий процес сприяє формуванню глобального мислення та здатності гармонійно поєднувати елементи різних культур у власній системі цінностей [67, с. 205–230].

Отже, мовна адаптація в іншомовному середовищі є динамічним, багаторівневим процесом, який охоплює не лише мовні та когнітивні механізми, а й соціокультурні та емоційні чинники. Вона потребує тривалого часу, інтенсивної практики та готовності особистості до внутрішньої трансформації. Ефективність цього процесу визначається якістю взаємодії з новим середовищем, рівнем підтримки з боку спільноти та здатністю індивіда поєднувати різні культурні моделі у власному досвіді.

Отже, мовна адаптація – це не лише технічне засвоєння іноземної мови, а й процес глибокої інтеграції у культурну систему, де ця мова функціонує. Вона охоплює когнітивні, емоційні та соціальні виміри, формуючи нову комунікативну поведінку. Ефективність адаптації залежить від відкритості середовища, рівня міжкультурної компетентності та готовності особистості до змін. Вивчення мови без розуміння культури веде до фрагментарності знань, тоді як гармонійне поєднання мовного та

культурного досвіду створює передумови для повноцінної інтеграції та розвитку в глобалізованому світі.

1.2. Поняття та особливості культурної адаптації

На відміну від суто мовного пристосування, яке зосереджене на комунікативних аспектах, культурна адаптація охоплює значно ширший спектр змін – від переосмислення власної ідентичності до формування нових способів емоційного реагування на соціальні подразники [7]. Це складний психологічний та соціальний процес, у межах якого людина має навчитися жити відповідно до норм, правил і очікувань іншого культурного середовища, не втративши при цьому власної культурної самобутності.

Перехід до нового культурного простору майже завжди супроводжується відчуттям невизначеності та напруження. Одним із найвідоміших теоретичних пояснень цього явища є концепція культурного шоку, запропонована К. Обергом. Вчений описав кілька послідовних фаз емоційного стану, які зазвичай переживає індивід під час інтеграції у незнайоме середовище: від початкової ейфорії, яку часто називають фазою «медового місяця», до фази фрустрації та відторгнення, що потім змінюється періодом поступового прийняття та стабілізації [62, с. 177–182]. Особливо складним є перехідний етап, коли позитивне сприйняття новизни поступається місцем розчаруванню, а звичні способи взаємодії перестають давати очікуваний результат. У цей час зростає тривожність, відчуття самотності, з’являються конфлікти між внутрішніми цінностями та новими соціальними вимогами.

З культурним шоком тісно пов’язане явище мовного шоку, яке описував В. Смолі. Воно виникає тоді, коли людина стикається з радикально новою мовною системою і не може адекватно реагувати на її

особливості. Невміння розпізнавати сленгові вирази, неправильна інтерпретація ідіом чи фразеологізмів, а також труднощі зі сприйняттям акцентів викликають у мовця сильний дискомфорт, що може призвести до ізоляції та втрати впевненості у власних здібностях [68, с. 49–56]. Наприклад, побутові вирази, що мають переносне значення у повсякденному мовленні носіїв мови, часто сприймаються іноземцями буквально, що створює ситуації непорозуміння та емоційного напруження. Це підтверджує думку, що без розуміння культурного підтексту навіть ідеальне знання граматики не гарантує ефективності комунікації.

Проте мовні бар'єри – лише частина загальної картини культурної адаптації. Не менш значущими є відмінності у соціальних нормах та етикетних правилах. В одних культурах прийнято підтримувати фізичну дистанцію у спілкуванні, тоді як в інших близькість вважається проявом довіри. Ступінь прямоти у висловлюваннях, прийнятність відкритого вираження емоцій, правила використання невербальних сигналів – усе це формує унікальний код комунікації, який потребує вивчення та поступового засвоєння [7]. Індивід не лише засвоює нові норми, але й інтегрує їх у власну поведінку, що часто вимагає когнітивних зусиль та свідомого самоконтролю.

У процесі культурної адаптації нерідко виникає стан емоційного виснаження, який Дж. Гутрі описує терміном «культурна втома». Постійне напруження, спричинене необхідністю контролювати власні реакції, враховувати нові очікування і долати невизначеність, призводить до хронічного стресу. Це може проявлятися у порушеннях сну, зниженні працездатності, дратівливості чи навіть депресивних станах [52]. У таких умовах зростає ризик формування захисних механізмів – відмова від спілкування, уникання соціальних ситуацій, агресія або замкнутість.

Важливим чинником успішної інтеграції є рівень міжкультурної обізнаності. Ті, хто здатен не лише повторювати мовні конструкції, а й

розпізнавати культурні смисли, досягають більшої комунікативної гнучкості та впевненості. Розуміння цінностей, символів та моделей поведінки іншої культури дає змогу уникати непорозумінь і вибудовувати гармонійні стосунки [56]. Це особливо важливо у ситуаціях, коли одні й ті самі слова можуть мати різні значення залежно від контексту.

Не менш важливою є й психологічна складова адаптації. Перебування у новому культурному середовищі змушує людину переглядати звичні моделі поведінки та емоційного реагування. Це часто супроводжується внутрішнім конфліктом, тривожністю та відчуттям втрати стабільності [47; 54; 71]. Виникає потреба у формуванні нової системи цінностей, яка б узгоджувала власні уявлення з вимогами оточення. У цьому сенсі культурна адаптація – це не просто технічний процес засвоєння правил, а глибока особистісна трансформація.

Зовнішні соціальні бар'єри також значною мірою впливають на успішність адаптації. Йдеться про упереджене ставлення з боку місцевого населення, труднощі з доступом до працевлаштування чи соціальних послуг. Такі структурні проблеми створюють додатковий тиск, змушуючи індивіда не лише інтегруватися у нову культуру, а й постійно доводити своє право на участь у суспільному житті [25, с. 48]. У результаті культурна адаптація стає процесом, який відбувається у полі постійної соціальної напруги.

Науковці підкреслюють, що відкритість до інших культур є визначальною умовою подолання міжкультурних бар'єрів. Мультикультурний досвід розвиває когнітивну гнучкість, здатність інтегрувати різні джерела знань та генерувати інноваційні ідеї. У такому випадку міжкультурна взаємодія перестає бути лише випробуванням – вона перетворюється на ресурс особистісного зростання та розвитку [26].

Соціокультурний контекст, у якому відбувається комунікація, істотно визначає її якість. Ефективність взаємодії залежить не лише від знання

мови, але й від внутрішнього ставлення до співрозмовника. Можна виділити кілька чинників, які формують підґрунтя для довірливого діалогу [25, с. 47]:

a) прийняття етнокультурної специфіки іншого без нав’язування власних уявлень;

b) розвинена емпатія та здатність інтерпретувати невербальні сигнали;

c) усвідомлення соціальних ролей і статусів, що запобігає домінуванню чи знеціненню іншого;

d) контекстуальне мислення, яке враховує соціальні та культурні умови комунікації.

Ігнорування цих чинників призводить до зниження ефективності спілкування, а у деяких випадках – до комунікативного спротиву. Людина може відмовлятися від інтеграції, звужувати коло контактів, втрачати мотивацію для подальшого розвитку. Відсутність сприятливого соціокультурного середовища нерідко завершується ізоляцією та поступовим згортанням адаптаційних зусиль [25, с. 47].

У сучасних дослідженнях підкреслюється, що мовлення функціонує не у відриві від культури, а є її невід’ємним елементом, відображаючи цінності, соціальні ролі та історичний досвід певної спільноти [16, с. 22]. Тому процес входження до нового мовного середовища передбачає опрацювання не лише мовного матеріалу, але й розуміння культурного контексту, що безпосередньо активує когнітивні процеси людини, які забезпечують інтерпретацію смислів, прогнозування намірів співрозмовника та формування ефективних комунікативних стратегій.

На практиці це означає, що особа, яка перебуває у новому культурно-мовному середовищі, має справу не тільки з незнайомими словами чи граматичними моделями, а й з іншими концептуальними системами, у яких закодовані певні культурні знання. Наприклад, у процесі

спілкування важливу роль відіграють метафори, культурно марковані фразеологізми або навіть асоціативні ряди, що зрозумілі носіям мови, але залишаються непрозорими для сторонньої людини. Це створює своєрідний когнітивний бар'єр, який унеможливлює повне розуміння висловлювань без попереднього ознайомлення з культурними кодами [16, с. 22].

Одним із найменш очевидних, але водночас надзвичайно впливових чинників мовленнєвої адаптації є невербальна комунікація. Інтонація, темп мовлення, характер пауз, виразність міміки та система жестів можуть суттєво відрізнятися залежно від культурного середовища. У разі неправильного тлумачення цих сигналів нерідко виникають непорозуміння, що перешкоджають взаєморозумінню між комунікантами. Яскравим прикладом є ситуації, коли той самий жест у різних країнах має прямо протилежні значення: те, що в одній культурі вважається ознакою ввічливості або схвалення, в іншій може бути сприйнято як образа або провокація [16, с. 22]. Звідси випливає потреба у попередньому вивченні невербальних кодів, адже мова тіла нерідко відіграє вирішальну роль у формуванні першого враження та подальшій комунікативній динаміці.

Адаптація до іншомовного середовища вимагає не лише мовної, а й концептуальної перебудови мислення. У процесі комунікації активується широкий спектр когнітивних операцій: від первинного сприйняття інформації та її інтерпретації до переосмислення власних моделей взаємодії. Це пояснює, чому просте заучування лексики та граматичних правил не є достатнім для ефективного спілкування. Мовна компетенція повинна ґрунтуватися на розумінні системи уявлень, норм, цінностей і символічних структур, які визначають зміст комунікації в певному суспільстві [16, с. 22].

Особливої уваги заслуговує бар'єр сприйняття, який часто стає головною перешкодою на шляху до успішної адаптації. Йдеться не лише про труднощі з розумінням усного мовлення чи письмового тексту, але й

про здатність осягнути культурно марковані форми – художні твори, музичні тексти, фольклор. У таких випадках важливим є не стільки знання конкретних слів, скільки вміння відчути смисл, що стоїть за ними. Це вимагає відкритості до нового досвіду, емпатичності та здатності поглянути на світ крізь призму іншої культури [16, с. 23]. Наприклад, розуміння метафор у поезії чи символів у національних піснях неможливе без знання історичного контексту, що формує семантику цих образів.

Вивчення мови без глибокого занурення у культурний контекст має обмежений характер. Воно залишається поверхневим, оскільки не забезпечує розуміння тих соціальних сценаріїв, у межах яких функціонує мовлення. Без цього знання лексики та граматики набуває механістичного характеру та не дозволяє повноцінно взаємодіяти з носіями мови. Історичний досвід народу, його національні традиції та колективна пам’ять нерозривно пов’язані зі структурою мови, а їх ігнорування призводить до втрати глибинних смислових нашарувань у процесі комунікації [16, с. 23].

Ще одним чинником, який істотно впливає на ефективність мовленнєвої адаптації, є стереотипізація. Часто перше уявлення про іншу культуру формується на основі кліше, поширених фраз або уривкових знань, отриманих з масової культури. Такі спрощені уявлення, хоч і виконують певну орієнтовну функцію, можуть суперечити реальному досвіду та створювати когнітивний дисонанс. Наприклад, позитивні чи негативні стереотипи щодо певної нації здатні блокувати сприйняття складніших культурних смислів, що призводить до непорозумінь та навіть конфліктів [16, с. 23]. Подолання стереотипів вимагає не лише раціонального зусилля, а й внутрішньої готовності до перегляду власних уявлень і відкритості до культурного різноманіття.

У процесі міжкультурної комунікації мовлення виконує не лише функцію передавання інформації, а й слугує інструментом узгодження різних культурних систем. Часто ці системи суттєво відрізняються за

своїми ціннісними орієнтирами, що створює напруження у спілкуванні [19, с. 198]. У таких ситуаціях адаптація передбачає активну роботу зі смислами: особистість повинна не просто зрозуміти слова, але й відтворити їх у новому контексті, враховуючи специфіку соціальних норм та комунікативних очікувань співрозмовників. Наприклад, вислів, що у рідній культурі має нейтральне значення, може в іншій культурі сприйматися як грубість чи сарказм.

Однією з причин таких непорозумінь є розрив у когнітивних структурах комунікантів. У кожної людини існує власна система смислів і асоціацій, що формується під впливом культурного досвіду. Коли ці системи не збігаються, виникає ризик хибного тлумачення навіть знайомих слів. Зокрема, одна й та сама фраза може мати різне конотативне навантаження у різних культурах, що зумовлює непередбачувані реакції співрозмовників [46]. Для подолання цього розриву необхідна когнітивна гнучкість – здатність оперативно оновлювати смислові схеми та пристосовувати їх до нових умов комунікації.

Адаптаційні труднощі не завжди пов’язані з недостатнім знанням мови. Часто вони мають психологічну або культурну природу. Комунікативні бар’єри можуть виникати через відмінності у попередньому досвіді, емоційний стан чи наявність культурних фільтрів, що впливають на сприйняття інформації. Під час декодування повідомлення такі чинники можуть спричинити зміщення значення, неповне розуміння або навіть втрату важливих елементів змісту [46]. Це особливо актуально у ситуаціях, коли співрозмовники не мають достатнього рівня довіри чи перебувають у стані стресу.

Стереотипи, як уже зазначалося, є одним із найпотужніших гальмівних факторів у процесі адаптації. У критичних ситуаціях людина часто звертається до звичних моделей поведінки, сформованих у рідному культурному середовищі, не усвідомлюючи, що вони можуть бути

неадекватними у новому контексті [13, с. 198]. Це призводить до ще більшого непорозуміння та поглиблює комунікативний розрив. Наприклад, прямота висловлювань, що вважається чесністю у деяких культурах, може сприйматися як грубість у культурах, де цінується непрямий стиль комунікації. У результаті виникає соціальне напруження та знижується ефективність взаємодії [12].

Відчуття ізоляції та фрустрації є типовими наслідками невдалої адаптації. Людина, яка не може чітко висловити власні думки або не розуміє співрозмовників, часто втрачає впевненість у собі. Це знижує її мотивацію до участі у комунікативних ситуаціях, обмежує соціальну активність і може навіть призвести до внутрішнього конфлікту з власною етнокультурною ідентичністю [12]. Таким чином, мовна адаптація має не лише комунікативний, але й глибокий психологічний вимір.

Вибіркове сприйняття є ще одним важливим когнітивним фактором, що впливає на адаптаційний процес. Людина підсвідомо схильна ігнорувати або відкидати інформацію, яка не узгоджується з її попереднім досвідом чи світоглядом. У міжкультурному спілкуванні це явище може призвести до серйозних непорозумінь, адже висловлювання співрозмовника інтерпретуються крізь призму власних очікувань і упереджень, що спотворює смислову структуру повідомлення [46]. У таких випадках мовна адаптація потребує розвитку критичного мислення та вміння свідомо контролювати власні когнітивні процеси.

Особливе місце у процесі адаптації посідає феномен етнічної ідентичності. Вона виконує роль когнітивного орієнтира, допомагаючи людині визначати своє місце у новому середовищі. Особи з чітким розумінням власної культурної належності, як правило, легше орієнтуються у системі соціальних ролей та здатні ефективніше регулювати свою поведінку [13, с. 198]. Проте надмірна залежність від національних стереотипів або низький рівень етнічної толерантності

можуть призвести до замикання у власному культурному просторі та унеможливити справжню інтеграцію.

Адаптаційний процес розгортається у постійному когнітивному напруженні між внутрішніми переконаннями особистості та вимогами нового середовища. Успішність цього процесу залежить від здатності людини розвивати міжкультурну компетентність, яка включає вміння розуміти інші системи мислення, прогнозувати реакції співрозмовника та оцінювати ситуацію з точки зору іншої культури [7, с. 39–40]. Міжкультурна компетентність дозволяє не лише уникати непорозумінь, а й активно формувати спільний простір комунікації, де різні культурні системи можуть співіснувати та взаємодіяти.

Психологічний компонент когнітивних процесів є не менш важливим, ніж лінгвістичний. Мовленнєва взаємодія у новому середовищі часто супроводжується емоційною напругою. Страх зробити помилку, невпевненість у правильності власних висловлювань чи нерозуміння контексту можуть блокувати сприйняття інформації та знижувати когнітивну гнучкість [12]. У результаті виникає замкнене коло: емоційний стрес перешкоджає ефективному спілкуванню, а невдалі комунікативні спроби, у свою чергу, підсилюють відчуття тривоги.

Культурні відмінності часто проявляються у деталях, які на перший погляд можуть здаватися незначними: у харчових звичках, стилі одягу, кліматичних умовах, релігійних практиках. Проте в довгостроковій перспективі вони формують відчуття комфорту або, навпаки, відчуження. Наприклад, звична структура дня чи модель харчування може виявитися неможливою у новому середовищі, що провокує емоційний дискомфорт і потребу у пошуку нової рівноваги [62, с. 177–182].

Важливим аспектом є те, що навіть високий рівень мовної компетенції не гарантує успішної інтеграції. Без розуміння культурного контексту мова залишається лише інструментом, позбавленим глибини та

нюансів. Тому розвиток міжкультурної компетентності має супроводжувати мовне навчання, створюючи умови для повноцінного розуміння смислів і символів, закладених у комунікації [7; 56].

Вибір стратегії взаємодії з новою культурною групою відіграє вирішальну роль у процесі адаптації. П. Оейкс і Дж. Тернер виділяють дві моделі соціального включення: соціометричну та референтометричну. Перша базується на емоційній близькості та персональних зв'язках, друга – на прийнятті спільних цінностей та цілей, що створює умови для взаємоповаги та співпраці [61, с. 295–301; 73, с. 61–79]. Обидві моделі можуть взаємодоповнюватися, формуючи гнучку систему соціальної інтеграції.

Міжкультурний діалог передбачає усвідомлення того, що різні культури мають власні коди та символи. Одна й та сама вербальна форма може мати відмінні значення у різних культурних контекстах. Наприклад, англомовне вітання «How are you?» не передбачає детальної відповіді про стан здоров'я, тоді як у деяких культурах подібне запитання сприймається буквально. Це створює ризик непорозумінь, які не пов'язані з мовними знаннями, а з різницею у соціокультурних функціях висловлювань [66].

У спілкуванні важливу роль відіграють невербальні елементи – жести, інтонація, паузи, міміка. За даними досліджень, до 80% інформації передається саме цими каналами [3]. Проте вони часто стають джерелом конфліктів, оскільки їхнє значення варіюється між культурами. Наприклад, тривала пауза може бути сприйнята як прояв поваги в одній культурі, але як знак байдужості в іншій [10].

Норми поведінкової комунікації тісно пов'язані з цінностями суспільства. У культурах з ієрархічною структурою суворе дотримання етикетних правил визначає успіх взаємодії. У демократичніших культурах важливішими є відкритість та щирість, навіть за наявності мовних помилок [Мальцева]. Наприклад, у англомовних країнах поширене

звертання на ім’я навіть у формальних ситуаціях, що символізує рівність та неформальність, тоді як у традиційних суспільствах подібна практика може розцінюватися як недопустима.

Особливе значення мають комунікативні сценарії – усталені моделі ведення діалогу, які регулюють теми розмови, допустимі емоційні реакції та структуру обміну репліками. Їх незнання може призводити до порушення неписаних норм та виникнення непорозумінь [21].

Існують універсальні поведінкові моделі, що ґрунтуються на базових емоційних реакціях, і специфічні, сформовані соціальним досвідом конкретної культури. Саме специфічні моделі визначають мовний стиль, правила етикету та структуру соціальної взаємодії [22, с. 35].

Таким чином, культурна адаптація є процесом, що виходить далеко за межі мовного навчання. Вона передбачає формування нової системи взаємодії, у якій мова виступає лише одним з елементів. Успішність цього процесу залежить від здатності індивіда поєднувати власні цінності з нормами іншої культури, створюючи внутрішній баланс між збереженням ідентичності та відкритістю до нового.

1.3. Перемикання кодів як комунікативна стратегія

Перемикання кодів у сучасній лінгвістиці розглядається як складне явище, що виникає в умовах постійного контакту двох або більше мов. Цей феномен привертає увагу дослідників різних наукових напрямів – соціолінгвістики, психолінгвістики, прагматики, когнітивної науки та комунікативної теорії, оскільки він безпосередньо пов’язаний із функціонуванням мови в багатомовному суспільстві. Проте навіть за тривалу історію дослідження явища не вироблено єдиного універсального визначення терміна. Загалом під перемиканням кодів розуміють свідомий перехід мовця з однієї мови, діалекту чи мовного стилю на інший, який

зумовлений зміною комунікативної ситуації або соціально-культурного контексту взаємодії [5, с. 302, с. 133]. Таким чином, це не просто чергування елементів різних мов, а цілеспрямована стратегія, що дозволяє комунікантам гнучко реагувати на зміни у спілкуванні.

Варто наголосити на важливому розмежуванні понять перемикання кодів та змішування мовних кодів. Перемикання має усвідомлений характер і спрямоване на досягнення певного комунікативного ефекту, тоді як змішування є несвідомим процесом, який часто свідчить про недостатній рівень володіння однією з мов. У випадку змішування говорять радше про хаотичне поєднання елементів, що не підпорядковується правилам мовленнєвої ситуації та не має чіткої соціальної функції [2, с. 59–60]. Це розмежування є принциповим, адже дозволяє уникнути плутанини між явищами, які на перший погляд можуть виглядати схожими.

До суміжних понять належать інтерференція та трансференція – процеси, що описують взаємний вплив мов у свідомості білінгва. Інтерференція розглядається як відхилення від мовних норм унаслідок впливу однієї мови на іншу. Вона має переважно негативну конотацію, адже свідчить про небажані зміни у вимові, лексиці чи граматиці. Найчастіше інтерференційні явища спостерігаються на фонетичному рівні, хоча можуть проявлятися і на морфологічному чи синтаксичному [28, с. 712]. Натомість трансференція означає свідоме перенесення мовних елементів у межах двох систем, яке не оцінюється як помилка та може бути інструментом творчої мовної діяльності [32, с. 29]. С. Семчинський розглядав інтерференцію як різновид мовного запозичення, що виникає в умовах постійного мовного контакту [30, с. 19]. Ф. Бацевич доповнює цю позицію, наголошуючи, що інтерференція може бути як міжмовною, так і внутрішньомовною – тобто виникати не лише між різними мовами, але й у межах варіантів однієї мови [2, с. 69–70]. В. Шевчук-Клюжева визначає

цей процес як «лінгвістичний тиск», коли домінуюча мова впливає на менш розвинену у свідомості мовця, створюючи певну асиметрію [35, с. 45].

Перші дослідження перемикання кодів сприймали його як ознаку мовної недостатності. Вважалося, що мовець переходить на іншу мову через брак лексичних чи граматичних засобів у своїй основній мові. Проте праці Дж. Блума та Дж. Гамперца докорінно змінили цей підхід. Вони довели, що перемикання кодів є не випадковим порушенням норм, а типовою комунікативною стратегією багатомовних спільнот, яка виконує низку прагматичних функцій [цит. за 8, с. 302]. Р. Белл трактує його як механізм, що дозволяє мовцеві ефективно використовувати більше ніж одну мову залежно від ситуації [цит. за 5, с. 30].

Причини перемикання кодів різноманітні та багатовимірні. Дослідники виокремлюють низку факторів, серед яких: зміна адресата (наприклад, коли один зі співрозмовників володіє лише певною мовою), зміна соціальної ролі мовця (професійна чи неформальна сфера), специфіка теми розмови, що потребує точнішої термінології, а також соціальний статус учасників комунікації [23, с. 27]. Таким чином, вибір мовного коду відображає не лише мовну компетенцію, а й соціальну структуру спільноти.

Згідно з класифікацією В. Кульчицького та О. Стрільчука, можна виокремити шість основних типів перемикання кодів :

a) Перемикання на рівні окремих слів, характерне для побутового спілкування, наприклад, вживання англійського «okay?» у шведській розмові.

b) Перемикання на рівні словосполучень, коли іншомовні конструкції інтегруються у висловлювання.

c) Білінгвальні ігри слів, що використовуються з метою комічного або експресивного ефекту.

d) Інтеграція повних речень іншою мовою у текст, де домінує національна мова.

e) Перемикання на рівні мікротексту, властиве рекламі, вебсайтам та інструкціям, орієнтованим на змішану аудиторію.

f) Перемикання на рівні повних текстів у спеціалізованих сферах – наукових публікаціях, корпоративних документах тощо [18, с. 158].

Ці різновиди демонструють, що перемикання кодів охоплює як спонтанні розмовні практики, так і формалізовані комунікативні жанри. Особливо цікавими є випадки, коли перемикання виконує естетичну або художню функцію, наприклад у літературі чи музиці.

С. Форманова визначає десять прагматичних функцій кодового перемикання: адресатну, декоративну, предметнотематичну, емоційну, оцінну, цитатну, гумористичну, металінгвістичну та інші. Частина з них переважає у художніх текстах, інші – у живому спілкуванні [50, p. 97]. Наприклад, гумористична функція проявляється у жартівливих діалогах, де мовець змінює мову для підсилення комічного ефекту, тоді як адресатна функція використовується для чіткого маркування зміни співрозмовника або групи слухачів.

Кодові переходи підпорядковуються певним граматичним та когнітивним обмеженням. Серед найбільш відомих правил – правило вільної морфеми (Free Morpheme Constraint) та правило еквівалентності (Equivalence Constraint). Перше передбачає, що перемикання не може відбуватися всередині морфеми, а друге – що воно можливе лише в тих місцях, де граматичні структури обох мов збігаються. Проте у деяких мовних парах, наприклад, у гінді-англійському перемиканні, виявлено приклади, що порушують ці правила, що свідчить про складність і варіативність процесу [38].

Цікаво, що перехід часто провокується так званими «тригерними словами» – лексичними одиницями, які одночасно належать до обох мов і

стимулюють мовця змінити мовний код [45, p. 193; 44, p. 162]. Це пояснює спонтанність деяких перемикань, коли людина не планує зміну мови, але певні слова чи вирази викликають автоматичну реакцію.

К. Поплак у своїх дослідженнях наголошує на принципі синтаксичної еквівалентності: перемикання можливе лише тоді, коли порядок слів у реченні збігається у двох мовах [65, 1995]. Ця концепція пояснює структурну зв'язність висловлювання, але має обмеження, оскільки не враховує ситуації, коли мовець створює «третю граматику» – гібридну систему, що виходить за межі правил кожної окремої мови [58, p. 57]. Н. Чомський у межах моделі урядування та зв'язування розглядає кодове перемикання як процес, підпорядкований універсальним граматичним принципам, які діють у всіх мовах [42]. На основі цього підходу розроблено моделі обмеження урядування та функціональної голови, які пояснюють, у яких позиціях можливе або неможливе перемикання [53; 72].

Важливо розрізняти кодове перемикання та кодове змішування. Якщо перше передбачає тимчасову зміну мовного коду, то друге – глибоке вплетення іншомовних елементів у структуру висловлювання. Кодове змішування часто спостерігається на синтаксичному рівні й може призводити до формування нових гібридних кодів [70, p. 127-128]. Наприклад, у реченні «Я вже зробив my homework» домінуючою залишається одна мова, але інша додає окремі лексеми. Б. Блум підкреслює, що подібні висловлювання вимагають від мовця високої компетенції в обох мовах і знання соціальних норм їх використання [39].

Інтеграція елементів іншої мови може бути разовою або стійкою. Дж. МакСван вводить поняття «разових запозичень» – одиничних випадків вживання іншомовних слів, які набувають морфологічних характеристик мови-реципієнта [58, p. 57]. Це ускладнює розмежування між

запозиченням і кодовим перемиканням, оскільки обидва процеси можуть виглядати подібно у мовленні.

Психолінгвістичний вимір кодового перемикання відкриває нові перспективи для розуміння того, як працює багатомовна свідомість. Це явище демонструє здатність людини швидко активувати різні мовні системи залежно від соціального контексту. Успішне перемикання кодів вимагає не лише знання двох мов, але й уміння розпізнавати комунікативні сигнали, що сигналізують про зміну умов спілкування. Таким чином, кодове перемикання є показником високої когнітивної гнучкості та адаптивності мовця.

Сучасні дослідження також звертають увагу на роль технологій у вивченні цього феномену. Методи аналізу n-грам символів та CRF-моделі дозволяють ідентифікувати кодові переходи на рівні текстів у соціальних мережах або багатомовних платформах [55; 60]. Проте ці підходи мають обмеження через використання монолінгвальних даних, що ускладнює розпізнавання змішаних патернів.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що перемикання кодів – це не просто лінгвістичний феномен, а потужний інструмент соціальної взаємодії. Воно дозволяє мовцям регулювати дистанцію зі співрозмовником, підкреслювати приналежність до певної групи, демонструвати емоції та адаптуватися до швидкоплинних умов комунікації. Дослідження цього процесу дає змогу глибше зрозуміти динаміку мовної поведінки та виявити механізми, які забезпечують ефективне спілкування у глобалізованому світі, де взаємодія культур і мов є невідворотною реальністю. Перемикання кодів, будучи гнучкою комунікативною стратегією, формує основу для взаємопорозуміння та співпраці у багатомовному середовищі, поєднуючи когнітивні, соціальні та культурні аспекти людської діяльності.

Висновки до розділу 1

Мовна та культурна адаптація постають як складні багаторівневі процеси, що охоплюють не лише засвоєння іншомовних комунікативних засобів, а й глибоку трансформацію внутрішнього світу людини. Мовна адаптація є основою успішної інтеграції в нове середовище, оскільки мова виступає не тільки засобом передачі інформації, а й ключовим чинником формування соціальних зв'язків та культурної ідентичності. Вона вимагає від індивіда когнітивної та емоційної гнучкості, здатності змінювати мовні стратегії залежно від ситуації та культурних очікувань. Успішність цього процесу визначається якістю взаємодії з новим середовищем і наявністю підтримки, яка знижує стрес та сприяє активному включенню у соціальні процеси.

Культурна адаптація розширює межі мовного пристосування, охоплюючи процеси переосмислення власної ідентичності та інтеграції у нову систему цінностей. Вона передбачає подолання культурного шоку, подолання стереотипів та формування здатності до критичного мислення, що дозволяє сприймати іншу культуру без упереджень. Без глибокого розуміння соціальних норм та символічних кодів навіть досконале знання мови залишається обмеженим і не забезпечує ефективного спілкування. Культурна адаптація водночас створює умови для особистісного зростання, відкриваючи простір для діалогу та взаємного збагачення культур.

Важливим елементом у процесі адаптації є перемикання кодів, що виступає ефективною комунікативною стратегією у багатомовному середовищі. Воно дозволяє гнучко реагувати на зміни у соціальному контексті, зменшувати комунікативні бар'єри та демонструвати належність до певної групи. Це явище свідчить про високий рівень когнітивної та соціальної адаптивності індивіда, а також про здатність інтегрувати різні мовні та культурні системи в єдиному комунікативному просторі.

Так, мовна та культурна адаптація взаємопов’язані й формують основу міжкультурної компетентності, яка є необхідною умовою ефективної взаємодії у глобалізованому світі. Їх успішність залежить від балансу між збереженням власної культурної ідентичності та відкритістю до нових цінностей, а також від здатності особистості розвивати гнучкі стратегії комунікації, що враховують багатоманітність сучасного соціокультурного простору.

РОЗДІЛ 2
ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ АДАПТАЦІЇ ГОЛОВНОЇ ГЕРОЇНІ СЕРІАЛУ «EMILY IN PARIS»

2.1. Аналіз мовної поведінки героїні у процесі адаптації

2.1.1. Мовні труднощі, типові помилки. Перші епізоди серіалу «Emily in Paris» [49] наочно демонструють, наскільки складним і суперечливим може бути процес мовної адаптації в новому культурному середовищі. Героїня, прибувши до Франції, стикається з низкою проблем, пов’язаних не лише з незнанням мови, але й з відмінностями у культурному контексті, що безпосередньо впливають на інтерпретацію мовних знаків та комунікативних намірів. Її досвід ілюструє класичні труднощі, описані у дослідженнях з міжкультурної комунікації, де наголошується, що мова є не лише інструментом передачі інформації, а й складним культурним кодом, вбудованим у соціальну систему певної спільноти. Важливо підкреслити, що у випадку Емілі мовні бар’єри виявляються не лише на рівні граматики чи лексики, але й у сфері соціокультурних норм, невербальних сигналів та комунікативних стратегій.

На початковому етапі перебування в новому середовищі Емілі стикається з класичним явищем мовного шоку, як реакцією на неможливість ефективно взаємодіяти з оточенням через недостатнє володіння мовою. Її перші контакти з французами супроводжуються відчуттям розгубленості та втратою контролю над ситуацією, оскільки вона не лише не розуміє мовлення співрозмовників, а й не може пояснити власні думки. Це створює ефект комунікативної ізоляції, який посилює психологічний дискомфорт і відчуття відчуженості.

Уже при першій взаємодії з сусідом по будинку Емілі стикається з непорозумінням, пов’язаним із відмінностями у французькій та американській системах позначення поверхів. Її спроби зорієнтуватися в просторі будинку наштовхуються на культурний бар’єр, який проявляється через мову: *«It's on the fifth floor.» – «This is the fourth floor.» – «Uh, in France, first the ground floor, then the first floor, then the second floor, and so on.»* [S1E1]. Цей епізод демонструє, що навіть базові поняття, які здаються універсальними, можуть мати інше культурне наповнення, і без знання місцевої системи знаків комунікація стає джерелом плутанини. Мовна проблема тут не обмежується граматикою чи лексикою – вона стосується розуміння культурно обумовленої логіки сприйняття простору.

Подібна ситуація виникає й тоді, коли Емілі чує невідомий їй термін *chambre de bonne*, який буквально позначає маленьку кімнату для прислуги. Її уява малює романтичний образ, пов’язаний з Парижем та фільмом *Moulin Rouge!*: *«Chambre de what now?» – «Um, it means, uh, the room for the housekeeper.»* [S1E1]. Це ілюструє тезу про те, що слова не існують у вакуумі: вони закріплені за певними соціальними реаліями та культурними смислами. Нерозуміння таких термінів призводить до неправильного тлумачення ситуації, що створює ефект когнітивного дисонансу.

Однією з причин труднощів Емілі є те, що оточення очікує від неї певного рівня мовної компетентності, якої вона не має. Це створює ситуацію прихованого конфлікту, оскільки колеги відчувають роздратування через необхідність адаптувати власне мовлення, тоді як Емілі постійно стикається з нерозумінням. У першій розмові з командою вона визнає свій недолік: *«First, let me apologize for speaking English. I did Rosetta Stone on the plane, but it hasn't kicked in yet.»* [S1E1]. Її вибачення водночас демонструє прагнення до інтеграції та відчуженість, яка виникає через мовний розрив.

Люк, один із французьких колег, прямо висловлює позицію, яка часто зустрічається у носіїв мови: приїзд у країну без знання місцевої мови сприймається як прояв неповаги. Його вислів *«Ah. You came to Paris and you don't speak French. That is arrogant.»* [S1E1] підкреслює культурну напругу, яка може виникати між представниками різних спільнот. Емілі намагається виправдатися, відповідаючи: *«More ignorant than arrogant.»*, але її пояснення не знімає конфлікту. Це ілюструє ситуацію, коли мовна неготовність стає символом культурної дистанції та створює бар'єри не лише у спілкуванні, а й у формуванні соціальних зв'язків.

Подібна напруженість проявляється й у сцені, де колеги на початку називають її образливим словом *la plouc*, що означає «селючка» або «неотесана людина». Емілі, не розуміючи значення, повторює це як дружнє привітання: *«Bonjour, la plouc!» – «Bonjour, la plouc!»* [S1E1]. Цей випадок є прикладом того, як незнання лексичних конотацій може призвести до того, що адресат не лише не сприймає образу, але й несвідомо відтворює її, що підсилює комунікативний розрив. Водночас ця сцена демонструє силу мови як інструменту соціального впливу: володіння певними термінами стає маркером «свого» чи «чужого» у колективі.

Одним із найпоширеніших проявів мовної некомпетентності є граматичні помилки, які, хоч і не завжди заважають розумінню, можуть викликати роздратування у носіїв мови. У булочній Емілі замовляє випічку, використовуючи неправильний артикль: *«Une pain au chocolat.»* Продавець суворо виправляє її: *«Un! Pas 'une'. Un pain au chocolat.»* [S1E1]. Ця ситуація демонструє важливість артиклів у французькій мові, де вони виконують не лише граматичну, а й культурну функцію, відображаючи певну норму ввічливості та точності. Подальша реакція продавця, який спеціально повторює помилку у зворотному напрямку – *«Une! Pas 'un'. Une bonne journée!»* [S1E1], – свідчить про те, що для французів

правильність мовлення має соціальне значення і помилки сприймаються як ознака недбалості чи неуваги до культури.

Подібні труднощі виникають і на рівні вимови. Коли Емілі намагається обговорити маркетингову стратегію для бренду парфумів *De L'Heure*, її неправильна вимова викликає сміх у колег. Вони колективно виправляють її, повторюючи назву у правильному варіанті: *«De... L'Heu-re.» – «De L'Heure.»* [S1E2]. Цей випадок показує, що у професійному середовищі навіть незначні фонетичні відхилення можуть стати причиною втрати авторитету, адже мова тут є не лише засобом спілкування, але й маркером компетентності та статусу.

Не менш показовою є сцена, де Емілі, намагаючись висловити свої уподобання, використовує неправильне слово: *«I usually please men.»* [S1E2]. Вона хотіла сказати «prefer», проте вжила «please», що змінило зміст висловлювання на протилежний і викликало ніяковість у співрозмовників. Такі лексичні помилки демонструють, що навіть добре знайомі слова можуть мати різні конотації залежно від контексту, а невдалий вибір лексеми здатний зруйнувати комунікативний намір і створити непередбачувану ситуацію.

У процесі адаптації важливу роль відіграє здатність розпізнавати негласні правила комунікативної поведінки. Для Емілі ці правила залишаються незрозумілими, що призводить до численних конфліктів. Наприклад, під час вечірки вона обговорює робочі питання, чим порушує французький етикет: *«You don't talk about work at a party.» – «He asked me.» – «Well, then you change the subject.»* [S1E2]. Цей епізод демонструє, що комунікативна помилка може бути не лише мовною, але й культурною, оскільки пов'язана з неправильним тлумаченням соціальної ситуації.

Нерозуміння також виникає у випадках, коли співрозмовники не мають спільної мови. Сцена, де співробітниця Патрісія не розуміє англійської, підкреслює повний комунікативний розрив: *«Je comprends*

pas.» [S1E1]. У такій ситуації навіть базові наміри стають недосяжними, що створює відчуття безпорадності та підсилює ізоляцію.

Особливу складність становить розуміння культурно специфічних слів і понять. Коли Джулієн використовує слово *mouillé* («вологий»), Емілі не може зрозуміти його значення: *«I'm sorry?»* [S1E2]. Подібні ситуації свідчать про те, що у мовленні білінгвів часто виникають семантичні розриви, які неможливо подолати без знання контексту та асоціативних зв’язків у культурі співрозмовника.

Мовні помилки Емілі не лише створюють непорозуміння, але й впливають на її статус у колективі. У французькому офісі володіння мовою є маркером професійної компетентності та соціальної приналежності. Відсутність цього ресурсу автоматично знижує її авторитет, що особливо помітно у сцені, де колеги сприймають її як недосвідчену та чужу. Це проявляється не лише у прямій критиці, але й у пасивних формах відчуження, таких як сарказм чи демонстративне виправлення помилок.

Зокрема, сцена з обговоренням граматичного роду слова *le vagin* [S1E2] показує, як різниця у мовних структурах може викликати подив і навіть обурення у новачка. Для французів це питання є звичним, але для Емілі воно виглядає нелогічним: *«Yeah, why is it le vagin, and not la vagin?»* Ця ситуація ілюструє тезу про те, що мова формує особливий спосіб мислення, і нерозуміння її структур може бути джерелом когнітивного дисонансу.

Поза межами офісу Емілі постійно стикається з труднощами у повсякденному спілкуванні. У ресторані вона не може пояснити офіціанту, що її стейк недостатньо просмажений: *«I ordered this medium, and it's still kind of bloody.»* Мінді змушена перекладати: *«Elle aimerait son steak mieux cuit, s'il vous plaît.»* [S1E2]. Ця сцена підкреслює, що без знання мови навіть прості побутові потреби стають викликом, а залежність від посередників знижує автономність індивіда.

Подальший конфлікт із офіціантом, який наполягає на правильності стейка з точки зору кухаря: *«The chef tells me the steak is correct.» – «Um, well, correct for him but not correct for me.»* [S1E2], демонструє культурну відмінність у розумінні сервісу. Тут мовна проблема переплітається з відмінностями у цінностях, що ускладнює комунікацію на ще глибшому рівні.

У фіналі другого епізоду вона робить спробу осмислити свій досвід, називаючи Париж *«an illogical culture, but a beautiful one too»* [S1E2]. Ця репліка свідчить про те, що мовні труднощі для неї стають символом ширшої культурної дистанції. Вона визнає привабливість нового середовища, але водночас відчуває його складність і непередбачуваність.

Продовжуючи аналіз мовних труднощів, розглянутих у попередній частині, важливо простежити, як із розвитком подій у серіалі мовні бар'єри Емілі набувають нових форм і стають дедалі складнішими. Якщо у перших двох серіях вони були переважно пов'язані з елементарним нерозумінням слів, виразів і граматичних правил, то починаючи з третьої серії мовні труднощі стають більш багаторівневими, поєднуючи лінгвістичні, соціокультурні та емоційні аспекти.

Одним із яскравих проявів мовних труднощів у третій серії є використання так званих «фальшивих друзів перекладача». Це слова, які в різних мовах звучать подібно, але мають різні значення. Для новачка у мовному середовищі вони становлять серйозну загрозу, оскільки створюють ілюзію розуміння, що часто призводить до комунікативних збоїв. Емілі намагається продемонструвати, що вивчає французьку, проте її невпевненість у правильності слів виявляється у сцені, де вона каже: *«I am très excitée to be here.»* Вона хоче висловити захоплення, але французьке слово *excitée* має сексуальний підтекст – «збуджена» [S1E3]. Реакція колег – сміх та ніяковість – демонструє, наскільки подібні помилки можуть вплинути на професійну репутацію. Цей випадок ілюструє тезу про те, що

у міжкультурній комунікації важливо не лише знати лексику, але й розуміти її прагматичні відтінки.

Подібна ситуація виникає у п’ятій серії, коли Емілі намагається замовити сніданок французькою: *«Um, j'aime le café, les fruits et un croissant avec le préservatif.»* Вона вважає, що *préservatif* означає «джем», але насправді це слово перекладається як «презерватив». Її подруга Мінді жартома пояснює: *«'Préservatif' doesn't mean preserves. You just ordered a croissant with a side of condoms.»* [S1E5]. Така помилка має комічний характер, але водночас підкреслює важливість знання культурно закріплених значень слів. Фальшиві друзі перекладача створюють ситуації, у яких навіть просте замовлення їжі може стати джерелом непорозумінь та збентеження.

Розмова між Емілі та Мінді також висвітлює інші приклади таких слів: *«So, 'un crayon' isn't 'crayon.' It's 'pencil.' 'Un médecin' isn't 'medicine.' It's 'doctor.'«* [S1E5]. Цей фрагмент демонструє, що навіть базова лексика може стати джерелом помилок, якщо не враховувати семантичні відмінності між мовами. Такі помилки мають системний характер і часто супроводжують початкові етапи мовної адаптації, коли людина ще не здатна контролювати автоматичні асоціації з рідною мовою.

У більш складних ситуаціях мовні труднощі виникають не через окремі слова, а через різницю у культурних контекстах. Це яскраво проявляється у сцені, де Емілі намагається пояснити свої колегам концепцію *male gaze*, широко відому в англо-американському феміністичному дискурсі: *«Sexy or... or sexist?» – «I don't understand. How is this sexist?»* [S1E3]. Французькі колеги не знайомі з цим терміном, і тому сприймають висловлювання Емілі як безпідставне звинувачення. Виникає не лише мовна, але й концептуальна розбіжність: одна й та сама фраза викликає протилежні реакції через різні культурні фонові знання. Подібні приклади підтверджують, що мова функціонує як носій культурних

смислів, і без їхнього розуміння переклад стає неможливим у глибинному сенсі [46, с. 83].

Схожа ситуація трапляється у розмові про рух Me Too. Коли Сільві використовує французький вираз *«Balance ton porc»*, Емілі не розуміє його значення: *«Excuse me?» – «That's what they call it here: 'out your pig.'«* [S1E3]. Тут мовна проблема полягає у тому, що буквальний переклад не передає культурного контексту. У результаті Емілі не лише не розуміє змісту, але й втрачає можливість правильно інтерпретувати соціальну ситуацію. Такі випадки підкреслюють важливість культурної компетентності, яка є невід'ємною складовою мовної адаптації.

Ще один приклад втрати сенсу через культурні відмінності спостерігаємо у четвертій серії, коли Сільві коригує вислів Емілі про підбір аромату. Емілі називає його *«perfect marriage»*, тоді як Сільві наполягає: *«Let's call it an affair. Much more romantic.»* [S1E4]. У французькому культурному контексті слово *affair* має відтінок пристрасті та інтриги, тоді як англійською воно асоціюється зі зрадою. Ця різниця у конотаціях створює комунікативний розрив, який неможливо подолати лише за допомогою словника.

Фонетичні труднощі також є важливим аспектом мовної адаптації. У третьому епізоді серіалу помітно, як неправильна вимова створює комічні ситуації та впливає на сприйняття мовця. Наприклад, у попередніх серіях Емілі мала проблеми з назвою бренду парфумів, а у наступних епізодах її вимова французьких слів і фраз продовжує викликати у співрозмовників змішані емоції – від сміху до роздратування. Ці труднощі пов'язані з тим, що французька мова має звуки та інтонаційні моделі, відмінні від англійських, і засвоєння їх потребує тривалого тренування [32, с. 115].

Фонетичний бар'єр особливо помітний у сценах, де французи намагаються говорити англійською. Наприклад, на вечірці французький хлопець змішує англійські та французькі слова: *«And... And... And you*

travail?» [S1E3]. У відповідь Емілі також намагається підлаштуватися, але розмова перетворюється на хаос. Подібні ситуації демонструють взаємність мовних труднощів: вони виникають не лише у новачка, але й у носіїв мови, які не володіють англійською достатньо добре.

Іноді неправильна вимова призводить до непорозумінь із вульгарним підтекстом. Французький хлопець, намагаючись зробити комплімент, каже: *«And I like... American pussy.»* [S1E3]. Його обмежені знання англійської мови змушують його обирати слова, які звучать образливо, що створює незручну ситуацію для обох співрозмовників. Це приклад того, як лексичний вибір та фонетика можуть впливати на міжкультурну взаємодію.

Ще одним джерелом помилок для Емілі є різниця у граматичних системах англійської та французької мов. У другій серії вона дивується, чому слово «вагіна» у французькій має чоловічий рід: *«Yeah, why is it le vagin, and not la vagin?»* [S1E2]. Це демонструє когнітивні труднощі, які виникають, коли мовець намагається зрозуміти логіку іншої мови через призму рідної. Подібні труднощі підтверджують тезу про те, що граматика є не лише формальною системою, але й відображенням культурного способу мислення [37, с. 92].

У четвертій серії цікавою є ситуація з неправильним розумінням корпоративного слогану. Емілі намагається використати англійський вираз *«There's no I in team»*, але Сільві пояснює, що у французькому слові *équipe* буква *I* дійсно є: *«The French word for team is équipe. And there's an I in équipe.»* [S1E3]. Це демонструє, що навіть усталені метафоричні вирази не завжди піддаються прямому перекладу, оскільки вони засновані на специфічних особливостях мови.

Мовні проблеми часто переплітаються з практичними труднощами орієнтації у новому середовищі. У четвертій серії виникає плутанина через різницю у форматі запису дат. Емілі показує офіціанту підтвердження

бронювання столика на 08/11, думаючи, що це 8 листопада, тоді як у європейському форматі це означає 11 серпня. Офіціант реагує: *«Wonderful. We'll see you November 8th. You're booked 8th November. This is 11th August.»* [S1E4]. Цей випадок ілюструє, що мовні бар'єри можуть мати практичні наслідки, коли різні системи позначень призводять до конфліктів у повсякденних ситуаціях.

Подібна проблема виникає й тоді, коли Емілі намагається зорієнтуватися у Парижі. Каміла радить їй взяти метро, але Емілі жартує, що востаннє вона потрапила у «21-й округ», якого взагалі не існує: *«Ooh. Oh, God, the last time I took the metro, I ended up in the 21st arrondissement.» – «Um, there is only 20.» – «Exactly.»* [S1E4]. Це підкреслює, що мовне нерозуміння часто супроводжується практичними труднощами інтеграції у міське середовище.

У пізніших серіях особливого значення набувають непрямі форми спілкування, властиві французькій культурі. Наприклад, у десятому епізоді Сільві формально «звільняє» Емілі, вигукуючи: *«You are fired. Get out of my office. Clear out your desk. Don't show your face here ever again.»* [S1E10]. Емілі сприймає це буквально, але Жюльєн пояснює, що у Франції звільнення є складним бюрократичним процесом, який може тривати роками. Тут мовна помилка полягає не у словах, а у невмінні інтерпретувати соціальний підтекст та юридичні особливості системи.

Схожа ситуація виникає у фіналі сезону, коли Сільві робить Емілі зауваження про професійний розвиток: *«You have potential, but you lack polish. So if you are to remain at Savoir, I won't be so easy on you going forward. Understood?» – «Understood.»* [S1E10]. Емілі відповідає формально, але не до кінця усвідомлює, що це не просто критика, а прихований комплімент і шанс залишитися у компанії. Непряме спілкування, характерне для французької культури, стає серйозним викликом для героїні, яка звикла до американської прямолінійності.

Продовжуючи аналіз мовних труднощів та типових помилок Емілі, які було простежено в першому сезоні, важливо підкреслити, що на початку другого сезону відбувається новий етап її адаптації. Попри те, що героїня вже провела певний час у Парижі, її мовні навички залишаються недостатніми для вільного спілкування. Це підтверджує думку, що мовна адаптація – процес поступовий і багаторівневий, у якому перехід від базового розуміння до глибокої інтеграції у культурне середовище потребує часу та систематичної практики. У другому сезоні ми бачимо, як характер труднощів змінюється: на перший план виходять не лише проблеми зі словниковим запасом і вимовою, але й складніші аспекти – інтерпретація культурних кодів, прихованих смислів, гумору та ідіом. Це дозволяє простежити еволюцію мовної поведінки героїні та її боротьбу з комунікативними викликами у реальних життєвих ситуаціях.

Одним із найпоширеніших видів мовних труднощів у другому сезоні залишаються лексичні прогалини. Емілі часто стикається з французькими словами, які не мають аналогів у її досвіді, через що вона не може зрозуміти зміст розмови навіть у простих побутових ситуаціях. Це особливо помітно у сцені, де Камілла просить друзів дати монету для *la dame pipi* – жінки, яка працює в громадському туалеті та збирає плату. Емілі розгублено перепитує: *«La dame who?»* [S2E1], демонструючи повну відсутність знань про даний термін і культурну реалію, яка для французів є цілком звичною. Подібні ситуації не лише вказують на мовний бар’єр, але й виявляють різницю у світоглядних уявленнях.

Подібна проблема виникає у гастрономічному контексті, коли Емілі не розуміє слово *tripe*, яке описує страву з субпродуктів: *«Tripe? With apple cider. It's a local dish from Normandy.»* [S2E1]. Хоча пояснення англійською дає їй певне уявлення, культурна відраза та нерозуміння суті страви створюють додатковий бар’єр. У цьому випадку мова виступає не просто засобом опису, а маркером культурної ідентичності, оскільки французька

гастрономія має глибоке символічне значення, і незнання термінів свідчить про чужорідність мовця у даному середовищі.

Лексичні труднощі також проявляються у побутових ситуаціях, коли Емілі намагається спілкуватися у транспорті чи готелі. Вона не знає, як французькою запитати про своє місце у спальному вагоні, тому використовує англійську: *«Top or bottom?»* [S2E1]. Це створює дискомфорт як для неї, так і для співрозмовника, який не завжди розуміє англійські слова. Подібні епізоди підтверджують, що навіть прості повсякденні дії в іншомовному середовищі можуть стати викликом через відсутність відповідного словникового запасу.

У другій серії знову проявляється брак лексичних знань, коли Емілі не може описати свою велику валізу французькою і змушена використовувати англійські слова: *«It's really huge and tacky, and has a big face on it.»* [S2E2]. Це показує, що навіть після кількох місяців у Франції вона все ще залежить від рідної мови у базових ситуаціях. Її комунікація залишається обмеженою, що підкреслює повільність процесу мовної адаптації.

Особливо показовим є нерозуміння назв брендів та імен, які у французькій мові мають відмінну вимову. Наприклад, у сцені з рестораном Емілі плутає *Champère* та *Champagne*, що викликає плутанину у розмові з офіціантом [S2E2]. Це приклад фонетико-лексичної труднощі, яка демонструє, що навіть знайомі слова можуть бути незрозумілими у новому мовному середовищі через специфіку вимови.

На початку другого сезону чітко простежується стратегія змішаного мовлення, яку Емілі використовує як засіб виживання у складних ситуаціях. Вона часто поєднує англійські та французькі слова в одному реченні, намагаючись компенсувати свій низький рівень володіння французькою. Наприклад, у хамамі вона каже: *«Can I... Can I have a robe too? S'il vous plaît.»* [S2E3]. Тут поєднання базового французького виразу з

англійською граматичною структурою показує її спробу проявити повагу до місцевої культури, але водночас свідчить про недостатню впевненість у власних знаннях.

Ця невпевненість проявляється і в ситуаціях, коли Емілі не знає, як правильно вітати людей. Вона запитує: *«So am I supposed to still kiss their cheeks when we meet?»* [S2E3], демонструючи, що мовний бар'єр тісно переплетений із культурним. Тут проблема полягає не лише у браку слів, а й у нерозумінні негласних правил поведінки, що є важливою складовою комунікативної компетенції.

Змішування мов іноді набуває комічного характеру. У фіналі третьої серії під час тосту Емілі починає французьким словом, але швидко повертається до англійської: *«Pardon! Um... but truly, thank you, guys, for putting up with me.»* [S2E3]. Такий перехід демонструє, що навіть після тривалого перебування у Франції її французька залишається на рівні базових вітальних фраз. Це підтверджує думку, що мовна адаптація потребує не лише часу, але й систематичних зусиль, яких героїня поки не докладає у повному обсязі.

Окремий пласт мовних труднощів у другому сезоні пов'язаний з інтерпретацією ідіоматичних виразів. Французька мова багата на фразеологізми, які не мають прямих аналогів в англійській. Для Емілі це створює серйозні проблеми у спілкуванні. Наприклад, Габріель використовує фразу *«Coup de foudre»*, яка буквально перекладається як «удар блискавки», але у французькому культурному контексті означає «кохання з першого погляду». Емілі розуміє вираз буквально і каже: *«That literally means 'lightning strike.' Or thunder clap... It's like a summer storm!»* [S2E3]. Лише після пояснення Габріеля вона усвідомлює справжній сенс. Ця сцена демонструє, наскільки важливим є розуміння культурного підтексту у мовленні.

Подібні труднощі виникають і у ситуаціях з гумором та грою слів. Коли Матьє жартує, використовуючи каламбур *«Like a couchette coucher?»* [S2E1], Емілі не відразу розуміє подвійний сенс, реагуючи лише на пряме значення слова. Це підкреслює її обмеженість у сприйнятті французької мови не лише на лексичному, але й на когнітивному рівні.

Ще одним прикладом є нерозуміння слова *ringarde*, яке Сільві використовує, щоб описати певний стиль як старомодний: *«Wow! That's a statement. It's ringarde. That's the point.»* [S2E1]. Для Емілі це слово спочатку звучить нейтрально, і вона не усвідомлює, що насправді це критика. Така ситуація свідчить про відсутність у неї знань про емоційні та оціночні відтінки французької лексики.

У другому сезоні стає очевидним, що мовні труднощі Емілі тісно переплітаються з культурними непорозуміннями. Вона не завжди розуміє правила етикету, що призводить до конфліктів та непорозумінь. Наприклад, у ресторані вона намагається пояснити англійською, чому важливо отримати певне шампанське для клієнта, але персонал не розуміє її аргументів: *«Excuse me, excuse me! I'm with the owner of Champère tonight. It'd be really nice if we could get a few bottles of her family champagne like I promised her.»* [S2E2]. Тут поєднуються мовний бар’єр та незнання культурних норм обслуговування.

Також Емілі важко зрозуміти французькі трудові закони. Коли Жюльєн пояснює, що у Франції незаконно працювати у вихідні, вона сприймає це як жарт: *«Okay, well, now you're just being dramatic.»* [S2E2]. Це приклад того, як мовна і культурна інформація взаємодіють, створюючи подвійний бар’єр для іноземця.

Вітальні жести також стають джерелом плутанини. Коли Камілла запитує, чи буде Емілі цілувати людей у щоки під час зустрічі, та вагається з відповіддю [S2E3]. Це демонструє, що навіть невербальні елементи

комунікації можуть бути складними для засвоєння, якщо людина не розуміє їхнього культурного значення.

Фонетичні бар'єри залишаються суттєвою перешкодою у мовній адаптації Емілі. У другому сезоні вона не лише робить помилки у вимові, але й має труднощі зі сприйняттям французької на слух. Наприклад, вона не відразу розуміє слово *bar* у фразі Мінді: *«Où est le bar?»* [S2E2], що свідчить про її недостатню фонетичну компетенцію. Подібні труднощі виникають і під час спілкування з офіціантом, коли вона не може правильно відтворити назву бренду через складну вимову: *«Oh, wait, no, sorry, that's not our brand. Um... I said Champère.»* [S2E2].

Такі ситуації підтверджують думку про те, що сприйняття на слух є одним із найскладніших аспектів вивчення іноземної мови, особливо у природному мовному середовищі, де мовлення швидке і насичене культурно специфічними елементами.

Мовні труднощі Емілі не можна розглядати ізольовано від соціальних чинників. У багатьох сценах видно, що її помилки впливають на формування відносин із французькими колегами та друзями. Неправильне тлумачення слів або ідіом часто призводить до непорозумінь, які виходять за межі суто мовної проблеми. Наприклад, коли героїня не розуміє французького гумору чи гри слів, це створює дистанцію між нею та оточенням. Вона сприймається як «чужа», що ускладнює її інтеграцію у колектив.

Подібний ефект спостерігається у сцені, де французи жартують про її романтичні стосунки, а вона не розуміє підтексту розмови [S2E3]. Це показує, що мова виконує не лише комунікативну, але й соціальну функцію – вона формує групову ідентичність, а незнання мови позбавляє людину доступу до цієї спільноти.

Другий сезон демонструє поступове зростання компетентності Емілі, але також вказує на те, що мовні помилки продовжують впливати на її

професійне та особисте життя. Вони стають не просто індивідуальними огріхами, а чинниками, які визначають характер її взаємодії з навколишнім світом. Це підтверджує, що успішна комунікація у міжкультурному середовищі неможлива без системного розвитку як мовної, так і соціокультурної компетенції.

На початку третього сезону Емілі стикається з новим етапом свого життя у Парижі. Вона вже володіє певним мінімумом французьких слів та виразів, може підтримати елементарну розмову, однак усе ще відчуває невпевненість у спілкуванні. Це видно в сцені, де вона використовує стандартне вітання *«Bonjour, neighbor. Ça va?»* [S3E1], але далі змушена переходити на англійську, бо не має достатнього словникового запасу для більш глибокої бесіди. Така поведінка свідчить про те, що її знання залишаються фрагментарними: вона вивчила певні готові формули ввічливості, проте не може гнучко застосовувати їх у нових ситуаціях.

Цей контраст особливо помітний у професійному контексті. У розмові з колегами або під час обговорення складних тем вона демонструє недостатній рівень абстрактного мислення французькою мовою. Наприклад, під час уроку, коли вчитель просить її перекласти фразу *«Choose, I choose, you choose, we choose, they choose»*, Емілі відповідає: *«Um... Not choosing is still choosing?»* [S3E1]. Це не точний переклад, а радше інтерпретація, яка відображає її невпевненість та спробу компенсувати брак знань креативністю. Проте такий підхід може призвести до непорозумінь, особливо у професійному середовищі, де важлива точність формулювань.

У третьому сезоні чітко проявляється проблема неповного розуміння культурних концептів, що закладені у французьку мову. Коли викладач згадує філософські ідеї Сартра, пояснюючи їх французькою, Емілі реагує фразою: *«Well, that's not helpful at all.»* [S3E1]. Це свідчить про те, що навіть якщо вона частково розуміє слова, сенс висловлювання залишається

для неї незрозумілим через культурно-інтелектуальний контекст. Французька мова у цьому випадку стає носієм не лише лексики, а й філософських традицій, до яких Емілі ще не має доступу.

Подібні ситуації виникають і у побуті. Коли Емілі спостерігає французькі кулінарні звичаї, вона часто інтерпретує їх через призму американських уявлень. Наприклад, під час сніданку вона каже: *«I don't think she wants fish soup for breakfast.»* [S3E10], не розуміючи, що для французів така страва може мати інше символічне значення. Це не просто мовна помилка, а глибше непорозуміння між культурами, що проявляється у виборі слів та інтонацій.

У сцені, де Емілі запитує рецепт: *«Can I get the recipe for that?»* [S3E10], а бабуся Габріеля відповідає, що рецептів не існує, лише «відчуття», відбувається зіткнення двох культурних систем. Для Емілі кулінарія – це чіткі інструкції та стандарти, тоді як у французькому контексті вона пов’язана з інтуїцією та мистецтвом. Таке непорозуміння демонструє, як мовні бар’єри можуть відображати глибші культурні розбіжності.

Протягом третього сезону Емілі продовжує використовувати стратегію змішаного мовлення, поєднуючи французькі слова з англійськими фразами. Це помітно у сценах, де вона починає розмову французькою, але швидко переходить на англійську. Наприклад, під час зустрічі вона каже: *«Bonjour, monsieur. Are you joining us?»* [S3E1]. Тут французьке вітання створює враження інтеграції, але подальша англійська демонструє її обмеженість у комунікації.

Таке змішування виконує кілька функцій. По-перше, воно дозволяє Емілі зберігати певний рівень взаєморозуміння з оточенням, навіть якщо вона не знає потрібного слова французькою. По-друге, воно сигналізує про її бажання інтегруватися у французьке середовище, хоча й показує, що цей процес ще далекий від завершення. Нарешті, воно відображає

психологічний стан героїні: перехід на рідну мову у складні моменти є своєрідним захисним механізмом.

У третьому сезоні це змішування набуває більш структурованого характеру. Емілі вже не просто вставляє окремі французькі слова у англійські фрази, а намагається вибудовувати більш складні конструкції. Проте результат часто виглядає неприродньо для носіїв мови, що створює комічні ситуації та підкреслює її статус іноземки.

Проблеми з вимовою залишаються одним із найпомітніших аспектів мовних труднощів Емілі. Вона часто неправильно вимовляє французькі імена та слова, що створює бар'єр у спілкуванні. Наприклад, у сцені знайомства з бабусею Габріеля вона намагається вимовити ім'я *Gigi*, але робить це невпевнено, що викликає легке роздратування: *«The famous Gigi! I've heard so much about you. It is so nice to finally meet you.»* [S3E10]. Ця дрібна деталь показує, наскільки важливою є правильна вимова у міжкультурній комунікації, адже навіть незначна помилка може бути сприйнята як неповага чи невпевненість.

Фонетичні проблеми ускладнюються ще й тим, що французька мова має складну систему звуків, відмінну від англійської. Для Емілі це означає постійний виклик: вона не лише повинна запам'ятовувати слова, але й тренувати артикуляцію, щоб бути зрозумілою для співрозмовників. Відсутність цієї навички часто змушує її покладатися на англійську, що знову створює замкнене коло.

Одна з найпоширеніших помилок Емілі у третьому сезоні – буквальний переклад фраз з англійської на французьку. Вона намагається висловлюватися, використовуючи англійські мовні структури, що призводить до комічних або навіть неприємних ситуацій. Наприклад, коли вона намагається пояснити Габріелю особливий статус клієнта у ресторані, він сприймає це як непрофесійний тиск: *«Gabriel, my colleague Luc is here tonight with a woman he's trying to impress. A bit of a star, if you will. Can you*

make sure the dishes are extra special?» [S3E10]. У французькому контексті подібні прохання звучать недоречно, оскільки тут важливий принцип рівності всіх клієнтів.

Буквальний переклад також проявляється у використанні звичних англійських асоціацій для опису французьких реалій. Коли Емілі пробує французький напій, вона каже: *«Whoa. That's like a fizzy wine cooler. I like it.»* [S3E10]. Така фраза зрозуміла американцям, але для французів вона звучить як спрощення складної гастрономічної традиції, що може бути сприйнято як знецінення.

Важливо відзначити, що мовні труднощі Емілі у третьому сезоні часто пов’язані з емоційним напруженням. У складних ситуаціях вона повертається до англійської, навіть якщо намагається інтегрувати французькі слова у своє мовлення. Це видно у фінальних сценах, коли вона переживає особисті конфлікти. Її репліки стають короткими, емоційними, без складних конструкцій: *«What? I'm not.»* [S3E10] або *«Gabriel, the only reason we're together is because I knew you were in love with Emily.»* [S3E10]. У таких моментах мова виконує радше функцію емоційного вираження, ніж інструмент для точного передавання змісту.

Цей аспект підкреслює, що мовна адаптація неможлива без урахування психологічних факторів. Навіть якщо людина володіє достатнім словниковим запасом, стрес може призвести до блокування мовних навичок і повернення до рідної мови як безпечної зони.

Мовні помилки Емілі мають прямий вплив на її соціальні стосунки. У французькому суспільстві, де мова тісно пов’язана з культурною ідентичністю, незнання французької часто сприймається як відсутність поваги. Це видно у сцені, де її бойфренд прямо говорить: *«Emily, you don't even speak French. I mean, no offense, but who would be stupid enough to hire you in Paris?»* [S3E1]. Його слова підкреслюють, що мовний бар’єр не

лише ускладнює комунікацію, але й впливає на сприйняття Емілі як професіонала та члена спільноти.

Подібні проблеми виникають і у стосунках з колегами. Коли вона намагається брати участь у важливих обговореннях, але не може висловитися французькою, це створює враження некомпетентності. Її перехід на англійську часто сприймається як домінування чужої культури, що викликає напругу у колективі.

Аналіз показує, що, попри певний прогрес, Емілі все ще сприймається як аутсайдерка у французькому суспільстві. Її змішування мов, буквальні переклади та фонетичні помилки не лише ускладнюють комунікацію, але й формують соціальну дистанцію між нею та оточенням. Це підтверджує, що мовна адаптація є складним і тривалим процесом, у якому кожен етап потребує не лише мовних зусиль, але й культурної чутливості та емоційної зрілості.

Якщо у третьому сезоні основна увага була зосереджена на процесі закріплення раніше здобутих навичок та намаганні подолати внутрішні бар'єри у спілкуванні, то у четвертому ми бачимо ситуації, коли героїня вимушена працювати з кількома мовами одночасно – французькою та італійською. Це ускладнює її комунікацію і часто призводить до плутанини, яка виявляється не лише у фонетичних і лексичних аспектах, а й у міжкультурних непорозуміннях.

Четвертий сезон демонструє, що, попри тривале перебування у Франції, Емілі все ще не досягла стабільності у володінні французькою. Її лексичний запас залишається обмеженим, а граматичні структури – поверхневими. Це видно у сцені, коли вона використовує французькі слова автоматично, але не завжди доречно: *«Merci beaucoup»* [S4E1] або *«Bonsoir»* [S4E1]. Такі фрази не створюють відчуття повноцінної інтеграції, адже вони звучать механічно, без урахування ситуації та

контексту. Героїня часто вставляє французькі слова у фрази англійською, що виглядає як наслідування, а не свідомий вибір: *«Merci, love»* [S4E1].

Особливо складним виявляється перемикання між мовами у присутності італійців. Наприклад, у сцені з італійським рецепціоністом вона автоматично відповідає французьким *«Oui»*, а потім виправляє себе, промовляючи *«Uh, I... I mean, sì»* [S4E10]. Це типовий приклад когнітивного перевантаження, коли мозок не встигає перемикатися між мовними системами, що створює ефект плутанини. Подібні ситуації підкреслюють, що багатомовність вимагає не лише знання слів, а й розвинених навичок контролю уваги та пам’яті.

Важливим аспектом мовних труднощів Емілі у четвертому сезоні стає неправильне розуміння ідіоматичних висловів. Французька мова багата на стійкі вирази, які не мають буквального перекладу англійською, що часто створює комічні або незручні ситуації. У сцені, де Сільві каже їй *«ferme ton clapet»*, Емілі радісно відповідає: *«Oh, I know that one. Shut your trap.»* [S4E1]. Хоча вона формально правильно переклала значення, контекст висловлювання залишився для неї не зовсім зрозумілим. Такий приклад демонструє, що знання окремих слів не гарантує розуміння підтексту, адже ідіоми вимагають культурної компетентності.

Подібна проблема виникає у ситуаціях, коли Емілі намагається пояснити англомовні концепти французам. Наприклад, вона описує феномен *«kiss cam»*, який популярний у США, але абсолютно невідомий французькій аудиторії: *«Find couples in love in the audience, and when they're on the Jumbotron, they kiss. Like at the Cubs games.»* [S4E1]. Тут мовний бар’єр ускладнюється відсутністю культурних аналогів, що робить переклад майже неможливим. Така ситуація демонструє асиметрію між двома культурами, де навіть точний переклад слів не забезпечує взаєморозуміння.

Особливо показовим є епізод із плутаниною між французьким словом *glace*. Емілі, намагаючись терміново знайти лід, вигукує: *«Um, ice! We need ice! Glace. Oh, my God, no, that's ice cream.»* [S4E1]. Це типовий приклад омонімії, яка створює непорозуміння, коли одне слово має кілька значень залежно від контексту. Героїня не враховує ситуаційного вживання слова, що призводить до непорозуміння та втрати часу у критичний момент.

Четвертий сезон вводить новий вимір мовних труднощів – італійську мову. Емілі опиняється у ситуації, коли їй потрібно не лише підтримувати спілкування французькою, але й починати освоювати італійську. На початку вона обмежується базовими фразами, що видно у сценах у ресторані: *«Uh, no, grazie»* [S4E10], *«Grazie mille!»* [S4E10], *«Buona giornata»* [S4E10]. Ці вислови звучать коректно, але занадто прості для ефективної комунікації у бізнес-середовищі.

Особливі труднощі викликає правильна вимова італійських імен та слів. У сцені знайомства з родиною Марчелло вона намагається правильно вимовити його ім’я, але робить це невпевнено: *«Yeah, sì, Marcello Muratori.»* [S4E10]. Така невпевненість підкреслює її статус «аутсайдера» у новій мовній спільноті.

Додатковий виклик становить швидке перемикання між французькою та італійською. У сцені, де вона вітається, спершу звучить французьке *«Oui, bonjour»*, а потім вона поспіхом додає італійське *«uh, buongiorno!»* [S4E10]. Цей приклад демонструє когнітивну перевтому, адже героїня намагається одночасно підтримувати дві мовні системи, що вимагає значних розумових зусиль.

У бізнес-контексті мовні труднощі стають ще більш помітними. Французька та італійська ділові культури мають свої традиції, які часто суперечать американським підходам, звичним для Емілі. Вона намагається застосовувати англійські терміни та концепти, але стикається з

нерозумінням або опором. Наприклад, під час розмови з Антонією про маркетинг вона пропонує активно рекламувати продукт у соцмережах: *«Oh, but it's so special. Why not share it?»* [S4E10]. Її ідея суперечить італійській філософії «закритого клубу», де клієнти самі знаходять бренд без реклами. Тут мовний конфлікт доповнюється культурним, адже слова Емілі відображають іншу систему цінностей.

У французькому офісі схожа ситуація виникає, коли вона використовує англійські фразеологізми, не враховуючи їх сприйняття у французькому контексті. Наприклад, вислів *«Whoa, it's really right up in our faces»* [S4E1] не перекладається дослівно французькою, що викликає нерозуміння серед колег. У результаті її репліки звучать не лише незграбно, але й створюють бар'єр у професійному спілкуванні.

Мова у четвертому сезоні виступає не лише як інструмент комунікації, а й як засіб вираження емоцій. У конфліктних ситуаціях Емілі часто втрачає контроль над мовленням, поєднуючи різні мовні коди. Наприклад, у фінальній сцені вона вигукує: *«Mamma mia! This is so fucked up!»* [S4E10], поєднуючи італійський вигук з англійською лайкою. Це демонструє її емоційну розгубленість та відсутність чіткого мовного контролю у стресовій ситуації.

Подібне явище спостерігається і в особистих стосунках. Коли вона намагається поговорити з Альфі, використовуючи англійську, це лише загострює конфлікт: *«Alfie, can we please just talk?»* [S4E1]. Відсутність спроби перейти на французьку тут сприймається як емоційна дистанція, що підкреслює нерівність у їхньому спілкуванні.

Попри численні труднощі, у четвертому сезоні видно, що Емілі поступово виробляє стратегії компенсації. Вона часто повторює італійські слова за співрозмовниками, намагаючись запам'ятати їх: *«Sì»* [S4E10], *«Buona sera. Buona sera.»* [S4E10]. Хоча це виглядає як механічне наслідування, такий підхід є важливим етапом у процесі вивчення мови.

Повторення дозволяє закріпити нові слова у пам’яті та підвищити впевненість у власних силах.

Іншою стратегією є використання універсальних фраз ввічливості, які зрозумілі у будь-якому культурному контексті. Наприклад, *«Grazie mille»* [S4E10] або *«Merci beaucoup»* [S4E1]. Хоча ці фрази прості, вони допомагають підтримати базовий рівень комунікації та уникнути непорозумінь у формальних ситуаціях.

Так, мовні труднощі та помилки Емілі сезоні демонструють складність і багаторівневість процесу мовної адаптації. Її шлях ілюструє, що успішне оволодіння мовою неможливе без паралельного засвоєння культурних норм, соціальних ролей та емоційного самоконтролю. Четвертий сезон підкреслює, що навіть після тривалого перебування у новому середовищі мовна адаптація залишається незавершеним процесом, який потребує постійних зусиль та усвідомленої роботи над власними комунікативними стратегіями.

2.1.2. Застосування перемикання кодів і лексичних запозичень. Вивчення мовної поведінки Емілі протягом її перебування у Франції показує, що однією з основних стратегій її комунікації стає перемикання кодів (code-switching) та активне використання лексичних запозичень. Ці явища не лише демонструють поступову інтеграцію героїні у нове мовно-культурне середовище, але й відображають внутрішню трансформацію її ідентичності та мовних звичок. На початковому етапі Емілі користується французькою мовою обмежено та фрагментарно, вживаючи окремі слова у вигляді вставок у англомовні репліки, тоді як з часом такі вкраплення стають природною частиною її мовлення. Саме процес поєднання двох мов поступово змінює її сприйняття не лише лінгвістичних форм, а й культурного змісту комунікації.

На початку першого сезону Емілі стикається з повним мовним бар’єром: французька для неї чужа, вона не розуміє базових структур і не здатна підтримати навіть найпростіший діалог. Єдиним виходом для неї стає змішування англійських та французьких елементів у межах одного висловлювання. Перемикання кодів у її випадку має переважно ситуативний характер і виконує роль своєрідного «містка» між двома культурами. Так, у першій же сцені знайомства з Гіллесом вона вимовляє змішане вітання: *«Hi. Bonjour»* [S1E1]. Цей приклад демонструє її намагання виглядати ввічливо та водночас зберегти комфортну для себе англійську базу. Перемикання кодів тут не є свідомою стратегією, воно радше зумовлене невпевненістю та страхом помилитися.

У подальших діалогах Емілі намагається включати французькі слова у кінець англійських речень, аби пом’якшити комунікативну напругу. Коли вона просить ключі від квартири, її фраза звучить так: *«Can I just get my keys, s'il vous plaît?»* [S1E1]. Такий гібридний варіант дозволяє їй демонструвати повагу до місцевих норм, але при цьому уникати складних граматичних конструкцій французькою. Це типовий приклад початкової стадії мовної адаптації, коли мовець ще не володіє мовою на достатньому рівні, але вже намагається інтегруватися через символічні мовні жести.

Змішування мов також проявляється у спробах Емілі «виправляти» себе на французький лад. У сцені з першим замовленням у булочній вона автоматично починає відповідь англійським *«Yes»*, але швидко замінює його на *«Oui»*: *«Yes. I mean, oui»* [S1E1]. Це свідчить про поступову зміну мовних звичок та про зародження внутрішнього механізму самоконтролю, коли вона починає відслідковувати власне мовлення.

Особливо показовими є моменти, коли перемикання кодів відбувається не лише через мовний, а й через культурний бар’єр. Наприклад, повторюючи за колегами фразу *«Bonjour, la plouc!»* [S1E1], Емілі не розуміє, що це образа. Вона механічно відтворює французькі

слова, сприймаючи їх як нейтральне привітання. Тут перемикання кодів виступає небезпечним явищем: без знання контексту воно може призводити до комунікативних провалів.

У другій серії першого сезону Емілі робить крок уперед у своїй адаптації: вона починає використовувати окремі французькі фрази у професійному середовищі. Наприклад, на робочій зустрічі вона вимовляє *«Bien sûr»* [S1E2] замість англійського «of course». Це не лише демонструє її зростаючу впевненість, але й сигналізує про готовність грати за правилами французької корпоративної культури. Водночас французькі колеги також вдаються до перемикання кодів, що створює своєрідний двосторонній процес. Коли Люк вигукує *«Exactement!»* під час англомовної дискусії [S1E2], він тим самим демонструє природність перемикання для французів, які вільно інтегрують англійські елементи у власне мовлення.

Поступово французькі слова перестають бути для Емілі просто вставками й починають виконувати функцію повноцінних одиниць її мовної системи. Це проявляється у зростанні кількості лексичних запозичень, які вона використовує навіть тоді, коли розмовляє англійською. Наприклад, у першому сезоні вона часто завершує свої пости у соціальних мережах французьким *«Merci beaucoup»* [S1E2], що створює ефект культурної автентичності. Це вже не механічне повторення, а свідомий вибір мовної форми, який відповідає її професійним завданням у сфері маркетингу.

Французькі вигуки поступово стають невід’ємною частиною її емоційних реакцій. Якщо на початку серіалу вона використовує англійські лайки, то згодом у стресових ситуаціях вигукує *«Merde!»* [S2E1]. Це свідчить про глибший рівень засвоєння мови, коли нові слова інтегруються не лише у свідоме мовлення, а й у підсвідомі емоційні процеси. Подібне

запозичення демонструє, що французька починає виконувати функцію «мови емоцій» для героїні.

Важливою сферою запозичень є професійна лексика. Працюючи у сфері маркетингу розкішних брендів, Емілі активно використовує французькі терміни, такі як *Maison Lavaux*, *Champère*, *Pierre Cadault* [S2E2]. Вона не перекладає їх англійською, адже вони мають власну культурну вагу. Це відображає не лише її мовний прогрес, а й розуміння того, що мова бренду є частиною його ідентичності.

Окремої уваги заслуговує її здатність пояснювати французькі слова англомовним співрозмовникам, виступаючи своєрідним посередником між культурами. Коли вона перекладає друзям термін *«la dame pipi»*, пояснюючи, що це «the woman who sits outside the loo» [S2E1], вона демонструє не лише знання мови, а й вміння передавати культурний зміст. Це ознака того, що французька перестає бути для неї чужою і стає інструментом міжкультурної комунікації.

У другому сезоні перемикання кодів стає особливо помітним у професійній сфері. Робочі зустрічі часто проходять у змішаному форматі, де англійська та французька співіснують у межах одного дискурсу. Емілі починає вільно переходити з однієї мови на іншу залежно від співрозмовника та ситуації. Наприклад, під час ділової вечері вона звертається до клієнтів французьким *«Bonsoir»*, а далі продовжує англійською [S2E2]. Таке перемикання дозволяє їй демонструвати повагу до французької культури, водночас зберігаючи зручність англомовної комунікації.

Цікавим є й використання французьких елементів у креативних проектах. Створюючи слогани та маркетингові кампанії, Емілі свідомо поєднує англійські та французькі слова, граючи на контрасті культур. Наприклад, її слоган *«The gay spray of St Tropez»* [S2E2] поєднує англійську гру слів з французькою назвою міста, створюючи унікальний культурний

продукт. Це свідчить про високий рівень мовної адаптації, коли змішування мов стає не лише необхідністю, а й творчим ресурсом.

У роботі з клієнтами вона також використовує французькі назви без перекладу: *«Maison Lavaux, Rimowa, Pierre Cadault»* [S2E2]. Це демонструє розуміння того, що переклад може зруйнувати автентичність бренду. Таким чином, перемикання кодів у професійному контексті має стратегічний характер і спрямоване на підвищення ефективності комунікації.

З часом перемикання кодів перестає бути лише інструментом комунікації та починає відображати емоційний стан героїні. У моменти радості чи збудження вона спонтанно вставляє французькі слова у англомовні речення. Наприклад, вітаючись з подругою, вона вигукує: *«Camille! I'm so happy to see you. Ma chérie»* [S2E1]. Тут французький елемент *ma chérie* виконує функцію емоційного підсилення, надаючи фразі більшої теплоти та інтимності.

У стресових ситуаціях французька стає для Емілі способом вираження негативних емоцій. Вигукуючи *«Merde!»* у критичні моменти [S2E1], вона демонструє, що ця мова починає виконувати роль емоційного «випускного клапана». Це типовий етап адаптації, коли іноземна мова поступово проникає у найглибші сфери психіки.

Навіть у звичайних розмовах французькі слова набувають для неї емоційної цінності. Коли вона прощається французьким *«Au revoir»* [S2E1], це звучить не як формальність, а як щирий прояв її зв’язку з новим середовищем. Така емоційна інтеграція свідчить про глибший рівень адаптації, ніж просто засвоєння словникового запасу.

Цікавим аспектом є те, що процес перемикання кодів впливає не лише на англійську Емілі, але й на французьку її колег. Люк, Сільві та інші персонажі часто вставляють англійські слова у свої французькі репліки, що створює своєрідний двосторонній мовний обмін. Наприклад, Люк під час

англомовної дискусії вигукує *«Exactement!»* [S1E2], демонструючи, що для нього це природний спосіб висловлювання.

Такий взаємний вплив призводить до формування нового, гібридного мовного простору, де англійська та французька співіснують на рівних правах. Емілі стає частиною цього простору, а її мовлення поступово набуває рис «франглішу» – змішаного коду, що поєднує елементи обох мов.

Якщо на початку серіалу французькі слова з'являлися у мовленні Емілі як випадкові вставки, то у другому сезоні вони починають інтегруватися у структуру її висловлювань. Наприклад, вона вільно використовує назви міст та брендів без пауз чи пояснень: *«We're on a little girls' weekend in St Tropez»* [S2E2]. Це свідчить про те, що французька стає для неї не просто інструментом комунікації, а частиною її мовної ідентичності.

Перемикання кодів та лексичні запозичення є важливими елементами мовної поведінки героїні серіалу «Emily in Paris». Вони не лише демонструють процес її поступової інтеграції у французьке середовище, а й відображають динаміку розвитку міжкультурної комунікації. Перемикання кодів стає для Емілі інструментом подолання мовного бар'єру, способом проявити повагу до чужої культури та одночасно залишитися у звичному для себе англомовному просторі. Лексичні запозичення, своєю чергою, відображають глибший рівень адаптації: французькі та італійські слова вбудовуються у її англійське мовлення і стають частиною її особистого стилю.

У попередньому підрозділі ми зосереджувалися на труднощах, які виникали внаслідок недостатнього володіння французькою. Проте з часом мова перестає бути виключно джерелом проблем – вона починає працювати як ресурс для побудови соціальних зв'язків та професійного зростання. Саме через перемикання кодів та активне використання

запозичених слів Емілі вибудовує власний унікальний мовний репертуар, що поєднує англійську, французьку та згодом італійську.

На початку першого сезону Емілі майже не володіє французькою мовою, тому її контакти з місцевими жителями супроводжуються значною комунікативною напругою. Єдиним засобом налагодити контакт стає використання окремих французьких слів у межах англомовного висловлювання. Це проявляється у вітаннях та ввічливих формулах. Перші спроби виглядають невпевнено та механічно: *«Hi. Bonjour»* [S1E1], *«Can I just get my keys, s'il vous plaît?»* [S1E1].

Використання французького елемента наприкінці англійського речення дозволяє Емілі продемонструвати повагу до співрозмовника, не виходячи з власної мовної зони комфорту. Таке змішування має символічний характер: воно радше сигналізує про прагнення інтегруватися, ніж про реальні навички володіння мовою. Саме тому на початковому етапі подібні вставки часто супроводжуються граматичними помилками: *«Have un bonne journée»* [S1E1].

Інколи перемикання кодів призводить до комічних ситуацій через нерозуміння культурного контексту. Повторюючи почуту фразу *«Bonjour, la plouc!»* [S1E1], Емілі не усвідомлює її образливого змісту. У таких випадках використання чужої мови стає небезпечним, оскільки без знання соціальних норм воно може призвести до конфлікту.

На цьому етапі Емілі також починає засвоювати назви брендів та культурних явищ, які не мають прямих англійських відповідників. Наприклад, вона говорить про *Maison Lavaux* чи *Pierre Cadault* [S2E2], не намагаючись перекласти їх. Такі запозичення виконують функцію маркерів «французькості» у її мовленні.

У другому сезоні зростає роль перемикання кодів у спілкуванні з друзями та колегами. Емілі починає комбінувати французькі слова з англійськими у межах одного речення, що свідчить про поступове

формування змішаного мовного коду. У розмові з Каміл вона говорить: *«Camille! I'm so happy to see you. Ma chérie»* [S2E1]. Тут французьке *ma chérie* додає емоційного забарвлення та підкреслює близькість стосунків.

Подібне поєднання мов виконує соціальну функцію – воно демонструє прагнення бути «своєю» у французькому колі. Під час спільних застіль вона повторює за іншими французьке *«Santé!»*, хоча її природна реакція була б англійське *«Cheers!»* [S2E3]. У таких моментах відбувається не лише мовна, а й культурна адаптація: Емілі переймає ритуали та звички оточення.

Цікавим є й випадок, коли вона поєднує англійське речення з французьким ввічливим завершенням: *«Can I have a robe too? S'il vous plaît»* [S2E3]. Це демонструє прагнення створити баланс між власною мовною ідентичністю та вимогами нового середовища. Важливо, що подібні комбінації стають для неї дедалі більш природними.

Однак не завжди перемикання кодів проходить безконфліктно. Іноді англомовні та франкомовні елементи стикаються, створюючи ситуації непорозуміння. Наприклад, у діалозі про французький вислів *coup de foudre* Емілі сприймає його буквально як «lightning strike», тоді як насправді це метафора «кохання з першого погляду» [S2E3]. Тут різниця мовних кодів стає джерелом комічного ефекту.

У професійному контексті перемикання кодів набуває особливого значення. Робота Емілі у сфері маркетингу вимагає постійної взаємодії з клієнтами, які розмовляють французькою. Тому вона поступово засвоює французькі терміни та інтегрує їх у свої англомовні презентації. Коли вона представляє новий продукт, її промова містить як англійські пояснення, так і французькі назви: *«Champère, Kir Royale in a bottle inspired by Camille's friend, Emily, at Agence Grateau»* [S3E10].

Таке змішування не є випадковим: французькі слова зберігають автентичність бренду та викликають у клієнтів асоціації з розкішшю.

Водночас англійська слугує для пояснення концепцій міжнародній аудиторії. Таким чином, перемикання кодів стає не лише засобом комунікації, а й маркетинговим інструментом.

Інший приклад стосується корпоративної культури. Під час ділових зустрічей Емілі використовує французькі вітання та прощання, навіть якщо основна частина розмови ведеться англійською: *«Bonsoir, Alfie»* [S4E1], *«Au revoir»* [S4E1]. Це допомагає їй створювати образ людини, яка поважає місцеві традиції та вміє адаптуватися до різних комунікативних ситуацій.

Важливо, що з часом вона починає свідомо застосовувати перемикання кодів для досягнення певного ефекту. Наприклад, у слогані *«The gay spray of St Tropez»* [S2E2] вона поєднує англійську гру слів із французькою назвою міста, створюючи яскравий рекламний образ. Це вже не просто спонтанне змішування мов, а творче використання двомовності як ресурсу.

На відміну від перемикання кодів, яке часто має ситуативний характер, лексичні запозичення свідчать про більш тривалий вплив іншої мови на мовця. У випадку Емілі це проявляється у тому, що французькі та згодом італійські слова стають звичними елементами її повсякденного мовлення. Вона автоматично використовує *merci*, *bonjour*, *au revoir*, не перекладаючи їх на англійську [S3E1; S4E1].

Поступово зростає й різноманітність запозичень. Якщо спочатку вони обмежуються ввічливими формулами, то згодом включають професійну та емоційно забарвлену лексику. Наприклад, у стресових ситуаціях вона вигукує *«Merde!»* [S2E1], що свідчить про те, що французька почала виконувати функцію мови емоцій.

Важливим аспектом є також перехід від французьких до італійських запозичень у четвертому сезоні. Під час поїздки в Італію Емілі активно засвоює базові слова: *«Grazie mille!»*, *«Buona giornata»*, *«Ciao»* [S4E10]. Вона навіть комбінує їх з англійськими елементами в одному

висловлюванні: *«Buona giornata, then»* [S4E10]. Це демонструє гнучкість її мовної системи та здатність швидко пристосовуватися до нових умов.

Лексичні запозичення також мають культурне значення. Використовуючи французькі та італійські слова у своїй англійській, Емілі не просто говорить іншою мовою – вона переймає світоглядні моделі, закладені у цих словах. Наприклад, фраза *coup de foudre* передає особливий французький романтизм, який важко відтворити англійською [S2E3]. Таким чином, запозичення стають інструментом культурної інтеграції.

У четвертому сезоні серіал демонструє ще складнішу мовну ситуацію: до англійської та французької додається італійська. Персонажі постійно перемикаються між трьома мовами залежно від ситуації та співрозмовника. Це створює ефект багатомовного середовища, у якому Емілі поступово почувається все впевненіше.

Показовою є сцена, де вона спочатку відповідає французьким *«Oui»*, а потім одразу виправляє себе на італійське *«sì»*: *«Oui. Uh, I... I mean, sì»* [S4E10]. Це демонструє складність мовного вибору в умовах тримовності та водночас свідчить про розширення її комунікативного репертуару.

Італійські персонажі також активно змішують мови: *«Va bene. Then let's go»* [S4E10]. Такий спосіб спілкування стає нормою у міжнародному бізнесі, де межі між мовами розмиваються. Емілі поступово засвоює цю модель, повторюючи за співрозмовниками італійські слова: *«Cin cin»*, *«Andiamo»* [S4E10].

Окремо варто розглянути емоційну сторону перемикання кодів. Французькі та італійські слова часто використовуються Емілі для вираження почуттів, які англійською звучали б інакше. Наприклад, у моменти радості вона вигукує *«C'est magnifique!»* [S3E10], а у стані шоку – *«Mamma mia! This is so fucked up!»* [S4E10]. У таких випадках іноземні

слова стають каналом емоційної експресії та водночас символом належності до нової культури.

Подібна емоційність простежується й у побутових ситуаціях. Коли вона ніжно звертається до близьких французьким *«ma chérie»* [S2E1] або додає до англійської фрази італійське *«grazie»* [S4E10], це створює відчуття теплоти та довіри. Таким чином, мовне змішування перестає бути лише функціональним і набуває особистісного виміру.

Перемикання кодів у серіалі має двосторонній характер: не лише Емілі засвоює французькі слова, а й її французькі колеги починають активно використовувати англійські елементи. Наприклад, Сільві у робочому контексті може почати речення французькою, а завершити англійською: *«Putain. Why didn't you say anything?»* [S4E1]. Це створює гібридний мовний простір, де межі між культурами стираються.

Таке взаємне проникнення мов демонструє глобалізаційні процеси сучасного світу. У цьому просторі Емілі не просто адаптується – вона стає активною учасницею творення нового культурного коду, який поєднує елементи різних традицій.

Отже, аналіз перемикання кодів та лексичних запозичень у мовленні Емілі показує складний і поступовий процес її інтеграції у французьке та згодом італійське середовище. На початку серіалу ці явища мають фрагментарний і символічний характер: французькі слова виконують роль ввічливих жестів або маркерів чужої культури. З часом вони стають невід’ємною частиною її мовної системи, впливаючи на емоційність, професійну діяльність та особисті стосунки.

Перемикання кодів із засобу виживання перетворюється на ресурс креативності та професійного зростання. Лексичні запозичення, у свою чергу, свідчать про глибший рівень інтеграції, коли нова мова стає частиною особистісної ідентичності. У фінальних сезонах серіалу Емілі

вільно комбінує англійську, французьку та італійську, створюючи власний унікальний стиль комунікації, що відображає реалії глобалізованого світу.

Так, історія Емілі – це не лише сюжет про особисті та професійні пригоди, а й дослідження того, як мова формує наше бачення світу та визначає наше місце у ньому. Перемикання кодів і лексичні запозичення в цьому процесі виступають не просто мовними явищами, а індикаторами глибинних культурних змін, які переживає героїня протягом свого життя у Парижі та за його межами.

2.1.3. Динаміка мовних змін протягом серіалу. Аналіз мовної поведінки Емілі упродовж чотирьох сезонів серіалу «Emily in Paris» дає можливість простежити складний і тривалий процес трансформації її комунікативних стратегій, словникового запасу та здатності орієнтуватися у багатомовному середовищі. Ця динаміка є важливою не лише з погляду індивідуального розвитку героїні, а й як ілюстрація загальних закономірностей мовної адаптації іноземців у новому культурному просторі. На початку серіалу Емілі перебуває на етапі повної залежності від англійської мови, сприймаючи французьку як зовнішню та малозрозумілу систему. Проте поступово її мовна поведінка ускладнюється, з’являються елементи активного засвоєння нових лексичних і граматичних конструкцій, що супроводжується змінами у сприйнятті культурного контексту.

Перший сезон показує Емілі у стані початкової адаптації, коли мовні труднощі проявляються у найпростішій формі – нерозумінні окремих слів, неправильному вживанні артиклів та спробах компенсувати нестачу знань через невербальні засоби або звернення до англійської. Її висловлювання французькою на цьому етапі мають характер фрагментів, окремих слів чи вітальних фраз, які вона вимовляє механічно та без впевненості. Типовим прикладом є сцена, де вона, замовляючи випічку, вживає неправильний

артикль: *«Une pain au chocolat»* [S1E1], а продавець суворо її виправляє. Це свідчить про те, що на початковому рівні героїня ще не має інтуїтивного відчуття граматичних норм і покладається на англійські моделі мислення.

Фрагментарність її мовлення проявляється і у використанні базових формул ввічливості, таких як *«Bonjour»*, *«Merci»* або *«S'il vous plaît»*, які вона вставляє у свої репліки, продовжуючи говорити англійською. Наприклад, у сцені першої зустрічі з колегами вона вибачається за свій рівень французької: *«First, let me apologize for speaking English. I did Rosetta Stone on the plane, but it hasn't kicked in yet»* [S1E1]. Це не лише демонструє брак знань, а й підкреслює психологічну дистанцію між нею та новим середовищем. На цьому етапі французька для Емілі є символом чужості, і будь-яка взаємодія з нею викликає напруження.

Нерозуміння культурних конотацій французьких слів ще більше поглиблює комунікативний розрив. Героїня може дослівно перекласти слово, але не вловлює підтексту. Коли колеги називають її *la plouc*, вона повторює це, не усвідомлюючи, що це образа: *«Bonjour, la plouc!»* [S1E1]. Ця ситуація відображає початковий етап мовної адаптації, коли іноземець не здатний розпізнавати емоційне забарвлення висловлювань. Подібне нерозуміння відбувається і з професійними термінами: Емілі плутає назву бренду парфумів через неправильну вимову, що викликає сміх колег: *«De... L'Heu-re.» – «De L'Heure»* [S1E2]. Усе це створює для неї відчуття вразливості та знижує її статус у колективі.

Перший сезон також демонструє феномен «мовного шоку», коли відсутність навичок призводить до комунікативної ізоляції. У сцені у ресторані Емілі не може пояснити офіціанту, що стейк недостатньо просмажений, і звертається по допомогу до Мінді, яка перекладає: *«Elle aimerait son steak mieux cuit, s'il vous plaît»* [S1E2]. Цей епізод підкреслює повну залежність героїні від посередників та неможливість самостійно

вирішувати навіть побутові питання. На цьому етапі мовна поведінка Емілі характеризується пасивністю: вона здебільшого слухає, намагається вловити сенс через невербальні сигнали, але рідко ініціює розмову французькою.

У другому сезоні спостерігається поступовий перехід від фрагментарного використання французької мови до більш систематичних спроб будувати прості речення. Емілі починає активно засвоювати побутову лексику, що дозволяє їй взаємодіяти з оточенням у стандартних ситуаціях. Вона частіше використовує французькі слова у поєднанні з англійськими фразами, створюючи своєрідний змішаний мовний код. Наприклад, у хамамі вона просить халат: *«Can I... Can I have a robe too? S'il vous plaît»* [S2E3]. Хоча граматично це ще англійська конструкція, включення французького виразу свідчить про прагнення інтегруватися у мовне середовище.

Важливим досягненням цього етапу стає розуміння деяких фразеологізмів та культурно специфічних термінів. Наприклад, Емілі вперше чує вираз *«coup de foudre»*, сприймаючи його буквально як «удар блискавки», але згодом розуміє, що йдеться про «кохання з першого погляду»: *«That literally means 'lightning strike.' Or thunder clap... It's like a summer storm!»* [S2E3]. Подібні ситуації демонструють її поступове входження у систему культурних значень французької мови.

Проте навіть у другому сезоні нерозуміння залишається частим явищем. Коли Сільві використовує слово *ringarde* для опису старомодного стилю, Емілі сприймає його як нейтральне: *«Wow! That's a statement. It's ringarde. That's the point»* [S2E1]. Це свідчить, що її лексичні знання ще поверхневі й не охоплюють емоційні та оціночні відтінки слів.

Поступово зростає й упевненість героїні у використанні французьких фраз у професійному контексті. Вона починає брати участь у робочих розмовах, хоча її мовлення залишається змішаним. Наприклад, під

час тосту вона починає французьким словом, але швидко переходить на англійську: *«Pardon! Um... but truly, thank you, guys, for putting up with me»* [S2E3]. Це демонструє, що французька поки що виконує радше символічну функцію, позначаючи повагу до оточення, але не є основною мовою комунікації.

Другий сезон також виявляє прагнення Емілі зрозуміти культурні норми, пов'язані з мовою. Вона запитує, чи повинна цілувати колег у щоки під час зустрічі: *«So am I supposed to still kiss their cheeks when we meet?»* [S2E3]. Це свідчить про перехід від суто мовних труднощів до ширших комунікативних викликів, де важливо не лише знати слова, а й розуміти їхнє соціальне значення.

Третій сезон демонструє новий рівень мовної поведінки Емілі. Вона вже володіє базовими навичками спілкування французькою, може підтримувати прості діалоги та розуміє більшість побутових ситуацій. Проте у професійному контексті її знання залишаються недостатніми. Це особливо помітно у сцені, де вона намагається перекласти завдання викладача, але замість точного перекладу пропонує власну інтерпретацію: *«Um... Not choosing is still choosing?»* [S3E1]. Така відповідь демонструє, що героїня поки що мислить англійськими структурами та не може повністю перейти на французький спосіб формулювання думок.

У цьому сезоні зростає роль змішаного мовлення як стратегії виживання. Емілі часто починає фразу французькою, а потім переходить на англійську, створюючи ілюзію інтеграції: *«Bonjour, monsieur. Are you joining us?»* [S3E1]. Така поведінка дозволяє їй підтримувати контакт із колегами, але водночас підкреслює її неповну адаптацію.

Зростає також її здатність розуміти культурно специфічні концепти, але цей процес залишається неповним. Наприклад, під час обговорення кулінарних традицій вона не розуміє, що французька кухня ґрунтується на інтуїції, а не на чітких рецептах: *«Can I get the recipe for that?»* [S3E10]. Це

показує, що навіть при знанні слів героїня ще не оволоділа культурними смислами, закладеними у мові.

Фонетичні труднощі залишаються актуальними. Емілі неправильно вимовляє французькі імена та бренди, що створює бар'єри у спілкуванні. Наприклад, у сцені знайомства з бабусею Габріеля її невпевнена вимова імені *Gigi* викликає легке роздратування: *«The famous Gigi! I've heard so much about you. It is so nice to finally meet you»* [S3E10]. Це підкреслює, що вимова є не лише технічним аспектом, але й маркером поваги до культури.

На цьому етапі з'являється ще одна важлива риса – емоційний вимір мовних труднощів. У конфліктних ситуаціях Емілі часто повертається до англійської, навіть якщо намагається говорити французькою. Її репліки стають короткими та емоційно насиченими: *«What? I'm not»* [S3E10]. Це демонструє, що стрес блокує нові мовні навички, змушуючи її повертатися до безпечної зони рідної мови.

У четвертому сезоні мовна ситуація ускладнюється через появу італійської мови. Емілі опиняється у багатомовному середовищі, де їй потрібно одночасно використовувати французьку та починати засвоювати італійську. Це створює когнітивне перевантаження та призводить до плутанини. У сцені з італійським рецепціоністом вона спочатку відповідає французьким *«Oui»*, а потім виправляється: *«Uh, I... I mean, sì»* [S4E10]. Така плутанина свідчить про відсутність стабільних мовних навичок та складність контролю над кількома мовними системами.

У професійному контексті її труднощі стають ще більш очевидними. Вона намагається застосовувати англійські маркетингові концепти у французькому та італійському середовищі, але стикається з нерозумінням. Наприклад, у розмові з Антонією вона пропонує активно рекламувати продукт: *«Oh, but it's so special. Why not share it?»* [S4E10]. Її слова суперечать італійській традиції закритості, де реклама вважається

недоречною. Це підкреслює, що мова у бізнесі невіддільна від культурних норм.

Емілі продовжує використовувати стратегію механічного повторення нових слів за співрозмовниками. У сцені знайомства з родиною Марчелло вона кілька разів повторює *«Buona sera»* [S4E10], намагаючись виглядати впевнено. Хоча цей підхід дозволяє їй підтримувати розмову, він не свідчить про глибоке розуміння мови.

Особливого значення набуває емоційний вимір багатомовності. У стресових ситуаціях Емілі поєднує елементи різних мов, створюючи хаотичні висловлювання. У фінальній сцені вона вигукує: *«Mamma mia! This is so fucked up!»* [S4E10], поєднуючи італійський вигук з англійською лайкою. Це демонструє, що її мовна поведінка у кризові моменти стає неконтрольованою.

Протягом серіалу мовна поведінка Емілі зазнає суттєвих змін, але процес адаптації залишається незавершеним. На початку вона перебуває у стані повної залежності від англійської мови, сприймаючи французьку як зовнішню систему. Згодом з’являється активне засвоєння нових слів та фраз, проте це засвоєння відбувається переважно на побутовому рівні. У третьому сезоні Емілі робить спроби інтегруватися у професійний контекст, але її знання залишаються поверхневими. Четвертий сезон ускладнює ситуацію через багатомовність, яка вимагає не лише знання слів, а й уміння швидко перемикатися між різними культурними кодами.

Приклади з серіалу демонструють, що мовна адаптація є не лише процесом накопичення лексики та граматичних правил. Це складний шлях, який включає формування нового способу мислення, здатність розуміти культурні підтексти та вміння контролювати власне мовлення у стресових ситуаціях. Емілі проходить кілька етапів: від початкового мовного шоку до часткової інтеграції, але навіть у фіналі четвертого сезону її мовна поведінка залишається нестабільною.

Загальна динаміка змін показує, що ефективна мовна адаптація неможлива без поєднання мовних, соціальних та психологічних факторів. Серіал демонструє, як мовні труднощі впливають на професійні та особисті стосунки героїні, формуючи її шлях від ізоляції до поступового наближення до нового культурного середовища.

2.2. Культурні виклики та реакції на них

Мовна поведінка Емілі впродовж серіалу «Emily in Paris» демонструє складний процес інтеграції у багатомовне середовище Парижа, що включає поступове опанування французької мови, формування власного мовного репертуару та використання перемикання кодів і лексичних запозичень як засобу адаптації. Змішування англійських та французьких елементів у її промові не є випадковим, воно відображає соціальний контекст, у якому перебуває героїня, її прагнення знайти баланс між власною ідентичністю та новим культурним простором.

Перемикання кодів виконує різні функції залежно від ситуації: на початку серіалу воно слугує способом виживання у новому мовному середовищі, згодом стає інструментом побудови міжособистісних зв’язків, а пізніше – частиною професійної комунікації. Лексичні запозичення, у свою чергу, поступово переходять зі сфери формальних виразів у сферу емоційного та креативного мовлення, що свідчить про глибший рівень культурної інтеграції. Взаємодія цих процесів дозволяє простежити шлях Емілі від ізольованого англомовного носія до активної учасниці французького комунікативного простору.

На самому початку свого перебування у Парижі Емілі майже не володіє французькою, тому її спроби спілкуватися з місцевими зводяться до використання окремих слів або виразів у межах англомовних фраз. Ці поодинокі французькі елементи виконують насамперед символічну

функцію – вони демонструють ввічливість та намагання пристосуватися, але не створюють повноцінного двомовного дискурсу.

У перших серіях характерним є поєднання базових французьких привітань з англійськими реченнями: *«Hi. Bonjour»* [S1E1]. Така структура вказує на невпевненість мовця та відсутність реальної компетенції у мові співрозмовника. Інший приклад – використання формули ввічливості наприкінці англійського прохання: *«Can I just get my keys, s'il vous plaît?»* [S1E1]. Тут французький елемент працює як маркер поваги до культурних норм середовища, але вся комунікативна стратегія залишається англомовною.

Поступово Емілі намагається додати у свій лексикон більше французьких слів, проте це призводить до граматичних помилок і комічних ситуацій. Її спроба побажати гарного дня звучить як *«Have un bonne journée»* [S1E1], де неправильне узгодження артикля та прикметника виявляє поверхневий рівень знань. Такі випадки не лише підкреслюють мовний бар'єр, а й створюють комічний ефект, який супроводжує багато ранніх сцен серіалу.

На цьому етапі перемикання кодів виконує ще одну функцію – воно допомагає Емілі створити видимість належності до французького культурного простору. Вона свідомо використовує іноземні слова, навіть якщо не розуміє їх змісту, як у випадку з фразою *«Bonjour, la plouc!»* [S1E1]. Цей епізод демонструє ризики неконтрольованого запозичення: без знання соціального контексту мовні елементи можуть призвести до образи або конфлікту.

Паралельно формується звичка використовувати французькі назви брендів без перекладу. Такі слова, як *Maison Lavaux*, *Pierre Cadault* або *Champère* [S2E2], починають з'являтися у мовленні Емілі ще до того, як вона опановує більш складні мовні конструкції. Це зумовлено

професійним середовищем, у якому назви продуктів і компаній зберігають автентичне звучання, а їх переклад був би недоречним.

У другому сезоні мовна поведінка Емілі змінюється: вона вже не обмежується поодинокими вставками, а починає інтегрувати французькі слова у власні англійські речення. Цей процес особливо помітний у спілкуванні з друзями та близькими людьми, де важливу роль відіграє емоційна складова.

Коли вона зустрічає Каміл, у її промові з'являється тепле звертання французькою: *«Camille! I'm so happy to see you. Ma chérie»* [S2E1]. Тут французький елемент виконує функцію маркера близькості та довіри. Подібна стратегія простежується й у ситуаціях спільних святкувань: піднімаючи келих разом з друзями, Емілі повторює за ними *«Santé!»*, хоча раніше вживала англійське *«Cheers!»* [S2E3]. Це свідчить про поступове засвоєння не лише мовних формул, а й культурних ритуалів.

Водночас перемикання кодів стає способом подолання комунікативних труднощів. Коли Емілі не вистачає слів для вираження прохання, вона комбінує англійську з французькими вставками: *«Can I have a robe too? S'il vous plaît»* [S2E3]. Такі конструкції дозволяють їй підтримувати спілкування навіть за умов обмеженого словникового запасу.

Проте змішування мов іноді породжує непорозуміння. У сцені, де обговорюється французький вислів *coup de foudre*, Емілі тлумачить його буквально як «lightning strike», тоді як у французькому культурному контексті він означає «кохання з першого погляду» [S2E3]. Це демонструє, що навіть за наявності спільних слів значення можуть розходитися, створюючи потенційні комунікативні пастки.

У робочому середовищі Емілі стикається з необхідністю постійної взаємодії з франкомовними клієнтами та колегами. Це змушує її активно використовувати перемикання кодів у ділових презентаціях,

перемикаючись між англійською для міжнародної аудиторії та французькою для збереження культурної автентичності брендів.

Показовим є приклад, коли вона представляє новий напій, поєднуючи французькі назви та англійські пояснення: *«Champère, Kir Royale in a bottle inspired by Camille's friend, Emily, at Agence Grateau»* [S3E10]. Тут французькі слова виконують не лише декоративну функцію, а й підсилюють маркетинговий ефект, створюючи у споживачів асоціації з французьким стилем та розкішшю.

Використання французьких вітальних та прощальних формул у ділових зустрічах також набуває важливого значення. Емілі говорить *«Bonsoir, Alfie»* [S4E1] або завершує зустріч словами *«Au revoir»* [S4E1], навіть якщо основна частина розмови ведеться англійською. Таке мовне змішування формує імідж людини, яка поважає місцеві традиції та здатна гнучко реагувати на культурні очікування партнерів.

Особливо цікавим є використання перемикання кодів у креативних стратегіях. У слогані *«The gay spray of St Tropez»* [S2E2] англійська гра слів поєднується з французькою топонімікою, створюючи яскравий і провокаційний образ, зрозумілий як франкомовній, так і англомовній аудиторії. Тут мовне змішування стає не просто засобом комунікації, а інструментом творчого самовираження.

Паралельно з активним використанням перемикання кодів у мовленні Емілі зростає кількість лексичних запозичень. Якщо на початковому етапі це були переважно ввічливі формули – *bonjour*, *merci*, *au revoir* – то з часом у її лексиконі з’являються емоційно забарвлені слова та професійні терміни.

Важливим маркером інтеграції є те, що французькі слова починають виконувати функцію вираження емоцій. У стресових ситуаціях Емілі вигукує *«Merde!»* [S2E1], використовуючи французьку лексику для

передачі сильних почуттів. Це свідчить про те, що нова мова поступово витісняє англійську з певних емоційних сфер.

Згодом до французьких запозичень додаються італійські. Під час поїздки в Італію Емілі активно засвоює слова на кшталт *«Grazie mille!»*, *«Buona giornata»*, *«Ciao»* [S4E10]. Вона навіть поєднує їх з англійськими елементами в одному висловлюванні: *«Buona giornata, then»* [S4E10]. Це демонструє високу гнучкість її мовної системи та здатність швидко пристосовуватися до нових мовних викликів.

Запозичення мають не лише мовний, а й культурний вимір. Вони вбирають у себе соціальні та символічні значення, властиві мовам-джерелам. Наприклад, вислів *coup de foudre* містить глибинний культурний код французького романтизму, який важко передати англійськими словами [S2E3]. Використовуючи такі вирази, Емілі не просто збагачує свій словник, а й засвоює нову систему цінностей та уявлень про світ.

У фінальних сезонах серіалу мовна ситуація ускладнюється через появу третьої мови – італійської. Персонажі постійно перемикаються між англійською, французькою та італійською, створюючи справжній багатомовний простір.

Показовою є сцена, де Емілі спочатку відповідає французьким *«Oui»*, а потім одразу виправляє себе на італійське *«sì»*: *«Oui. Uh, I... I mean, sì»* [S4E10]. Така ситуація відображає складність мовного вибору в умовах тримовності та водночас свідчить про розширення комунікативних можливостей героїні.

Італійські персонажі теж змішують мови: *«Va bene. Then let's go»* [S4E10]. Для них подібне мовне чергування є звичним, і поступово ця практика стає природною і для Емілі. Вона повторює за співрозмовниками слова *«Cin cin»*, *«Andiamo»* [S4E10], інтегруючи їх у своє мовлення без перекладу.

Важливим аспектом мовного змішування є його емоційна складова. Французькі та італійські слова часто використовуються для вираження почуттів, які англійською звучали б менш виразно. У моменти захоплення Емілі вигукує *«C'est magnifique!»* [S3E10], а під час шоку – *«Mamma mia! This is so fucked up!»* [S4E10]. Такі вислови не лише передають емоційний стан, а й підкреслюють приналежність героїні до нового культурного середовища.

Емоційність простежується й у побутових ситуаціях. Ніжне звертання французькою *ma chérie* [S2E1] або поєднання італійського слова з англійським у фразі *«Grazie, love»* [S4E10] створюють атмосферу тепла та близькості. Це свідчить про те, що мовне змішування перестає бути суто комунікативною стратегією і набуває особистісного виміру.

Процес адаптації не є одностороннім: не лише Емілі засвоює французькі та італійські елементи, а й її колеги починають використовувати англійські слова у власному мовленні. Наприклад, Сільві може почати речення французьким вигуком, а завершити англійською: *«Putain. Why didn't you say anything?»* [S4E1]. Це створює гібридний мовний простір, де обидві культури взаємодіють на рівних.

Таке взаємопроникнення демонструє глобалізаційні процеси у сучасному світі, де мовні межі стають дедалі умовнішими. Емілі не лише адаптується до нового середовища, а й сама впливає на нього, приносячи у французький контекст англомовні практики комунікації та маркетингу.

У фінальних сезонах серіалу Емілі вільно комбінує англійську, французьку та італійську, створюючи власний мовний стиль, що відповідає глобалізованій реальності сучасного світу. Її мовна поведінка свідчить про те, що інтеграція у нову культуру відбувається не лише через засвоєння правил і норм, а й через творче використання мовних ресурсів, які дозволяють поєднувати різні ідентичності та створювати нові форми комунікації.

Так, історія Емілі демонструє, як перемикання кодів і лексичні запозичення можуть слугувати не лише засобом подолання мовних бар'єрів, а й показником глибинних культурних змін, що відбуваються у свідомості людини, яка живе на перетині різних традицій і світоглядів.

2.3. Співвіднесення досвіду героїні з теоретичними моделями адаптації

Аналізуючи досвід Емілі у серіалі «Emily in Paris», можна простежити чітку динаміку її входження у нове культурне та мовне середовище, яка узгоджується з основними теоретичними моделями адаптації, описаними у попередньому розділі. Хоча історія героїні художня, її лінгвокультурна поведінка та психологічні реакції цілком відповідають закономірностям, притаманним реальним процесам міжкультурної адаптації. Зокрема, на прикладі Емілі добре видно етапність цього процесу, зміни у мовних стратегіях та інтеграції у соціальне оточення.

Початковий етап її життя в Парижі найбільш яскраво демонструє дію біофізіологічної моделі адаптації, описаної Г. Сельє. Для Емілі переїзд у Францію стає потужним стресором: вона не володіє французькою мовою, не розуміє соціальних норм і опиняється у стані культурного шоку. Її перші спроби спілкуватися з місцевими характеризуються підвищеною напругою, тривогою та фізичним дискомфортом, що виявляється у мовних збоях та невпевнених реакціях. Наприклад, у першій серії, знайомлячись із сусідом, вона не може обрати правильну мовну стратегію і вимовляє змішане вітання: *«Hi. Bonjour»* [S1E1]. Це показує, що організм героїні ще не виробив чіткої реакції на нові умови – її мозок буквально «коливається» між звичною системою координат (англійською мовою та американськими культурними нормами) і новою французькою реальністю. Подібний ефект

описував Сельє як початкову фазу «тривоги» у загальному адаптаційному синдромі.

У наступних епізодах цього ж етапу Емілі реагує на стрес шляхом гіперактивності та спроб контролювати ситуацію за допомогою звичних моделей поведінки. Це відповідає другій фазі, яку Сельє визначав як «опір». Героїня намагається впровадити у французький офіс американські бізнес-практики, використовуючи при цьому англійську мову як своєрідний «захисний щит». Наприклад, у розмові з колегами вона пояснює ідею маркетингової кампанії через образ, знайомий американцям: *«When you're selling a house, the one thing you should do is bake cookies. The smell reminds people of home and warmth»* [S1E4]. Для французів такий приклад виглядає наївним і недоречним, що лише посилює культурний бар'єр. З точки зору теорії адаптації, це типовий прояв опору змінам, коли індивід намагається зберегти старі когнітивні схеми замість того, щоб пристосуватися до нових.

Водночас на цьому етапі вже простежуються механізми, описані Ж. Піаже у моделі асиміляції та акомодації. Спочатку Емілі намагається «асимілювати» новий досвід, тобто інтегрувати французькі реалії у свої американські уявлення. Це проявляється у мовних експериментах: вона додає французькі слова до англійських речень, створюючи комічні конструкції на кшталт *«Oui. Oui. Très good. Très wonderful»* [S1E1]. Таке змішування мов свідчить про поверхове засвоєння нового матеріалу без глибинного розуміння правил. Проте з часом у героїні відбувається процес акомодації – вона змінює власні комунікативні стратегії під впливом французького середовища. Це видно у другому сезоні, коли Емілі вже природно використовує французькі формули ввічливості та назви брендів без перекладу, наприклад: *«Maison Lavaux, Rimowa, Pierre Cadault»* [S2E3]. Її мова поступово набуває рис двомовності, а кодове перемикання стає свідомим і функціональним, а не хаотичним.

Психологічний вимір адаптації Емілі можна розглянути крізь призму соціально-психологічної моделі, запропонованої Г. Спенсером та розвиненої сучасними дослідниками. Героїня проходить через класичні стадії культурного шоку. Спочатку це так званий «медовий місяць» – ейфорія від новизни Парижа, що виражається у захоплених висловлюваннях, наприклад: *«It's Paris!»* [S3E1]. Однак швидко настає фрустрація, коли вона стикається з нерозумінням і критикою. Колеги висміюють її за незнання мови, а спроби запропонувати нові ідеї зустрічають спротив. Цей етап супроводжується численними мовними помилками, що символізують відсутність гармонії між внутрішнім станом та зовнішнім середовищем. Згодом, завдяки підтримці друзів та частковому засвоєнню французьких норм, Емілі переходить до фази прийняття. У третьому сезоні вона вже вільно комбінує англійські та французькі слова у щоденному спілкуванні: *«Merci, love»* [S3E10], демонструючи певний баланс між двома культурами. Нарешті, у четвертому сезоні можна говорити про стабілізацію – героїня сприймає себе як частину французького суспільства, не втрачаючи при цьому американської ідентичності.

Особливо показовим є застосування моделі міжкультурної компетентності, яка складається з трьох компонентів: афективного, когнітивного та поведінкового. На початку історії афективний компонент у Емілі розвинений слабко: вона легко піддається емоційним зривам і не здатна адекватно реагувати на французьку непрямість у комунікації. Наприклад, отримавши від Антуана подарунок білизни, вона відчуває шок і висловлює своє невдоволення занадто прямо: *«It was very thoughtful, but unnecessary. And a tad inappropriate»* [S1E4]. Французи сприймають таку реакцію як грубу, адже у їхній культурі подібні жести можуть мати інше значення. З часом афективна стабільність зростає: у третьому сезоні Емілі

вже не демонструє різких емоційних реакцій, а прагне зрозуміти мотиви поведінки співрозмовників.

Когнітивний компонент також зазнає змін. Спочатку Емілі не розуміє базових культурних концептів, таких як французький ритуал поцілунків у щоку при зустрічі: *«So am I supposed to still kiss their cheeks when we meet?»* [S2E3]. Проте у міру занурення у культуру вона починає розпізнавати смисли, приховані у мовних виразах. Наприклад, фразу *«coup de foudre»* вона спершу перекладає буквально як «удар блискавки», але згодом усвідомлює її метафоричне значення «кохання з першого погляду» [S2E3]. Це свідчить про розвиток здатності співвідносити мовні форми з культурним контекстом.

Поведінковий компонент проявляється у здатності застосовувати набуті знання у практичній комунікації. Якщо на початку серіалу Емілі у ресторані говорить виключно англійською, то пізніше вона природно використовує французькі формули, навіть не замислюючись над ними: *«Bonsoir»* [S3E10], *«Merci beaucoup»* [S4E1]. Її комунікативна поведінка стає гнучкою, що дозволяє їй ефективно взаємодіяти як з французами, так і з іншими іноземцями, наприклад італійцями у четвертому сезоні, де з’являються італійські репліки на кшталт *«Buon compleanno, Maria!»* [S4E10].

Модель «третьої культури» дозволяє глибше пояснити унікальний досвід Емілі. На відміну від повної асиміляції, де індивід повністю переймає нову культуру, Емілі формує власний культурний простір, що поєднує американські та французькі елементи. Це проявляється не лише у мові, але й у стилі життя та професійній діяльності. Наприклад, створюючи маркетингову кампанію, вона поєднує французьку естетику з американським прагматизмом: *«Oh, the gay spray of St Tropez»* [S2E2]. Такий підхід викликає подив у колег, але врешті стає ефективним саме завдяки інноваційності, притаманній «третій культурі».

Роль соціального включення добре описується моделлю П. Оейкса і Дж. Тернера. Спочатку Емілі намагається інтегруватися через соціометричну стратегію, тобто шляхом встановлення особистих емоційних зв’язків. Вона прагне дружби з колегами, запрошує їх на вечірки, намагається бути «своєю». Проте цього виявляється недостатньо, оскільки спільність цінностей і професійних цілей ще не досягнута. Лише згодом, коли вона починає розуміти французьку ментальність та бізнес-етикет, формується референтометрична спільність. Це видно у четвертому сезоні, коли колеги вже сприймають її як рівну, а не як тимчасову іноземну співробітницю.

Надзвичайно важливим аспектом мовної адаптації є кодове перемикання, що пояснюється моделлю К. Майєрс-Скоттон. На початкових етапах домінує англійська як «matrix language», тоді як французькі слова інтегруються у її структуру у вигляді поодиноких вставок. Наприклад, у першій серії: *«Can I just get my keys, s'il vous plaît?»* [S1E1]. З часом баланс змінюється: французька дедалі частіше задає рамку спілкування, а англійська використовується лише у складних емоційних моментах. Це помітно у четвертому сезоні, де Емілі без зусиль переходить між трьома мовами – англійською, французькою та італійською: *«Oui. Uh, I... I mean, sì»* [S4E10]. Таке перемикання кодів свідчить про високий рівень адаптації та когнітивної гнучкості.

Варто підкреслити, що мовні зміни у героїні відображають не лише індивідуальний розвиток, але й соціальні процеси у французькому середовищі. Взаємодія з місцевими мешканцями стимулює її до запозичення не тільки слів, а й культурних моделей мислення. Наприклад, французький тост *«Santé!»* вона спочатку сприймає як екзотичний елемент, а згодом вимовляє разом з усіма на вечірках [S2E3]. Це показує, що мова стає не просто інструментом спілкування, а засобом включення у ритуали та символічні практики суспільства.

Фінальні сцени четвертого сезону демонструють завершення циклу адаптації. Емілі не лише розуміє французькі та італійські вислови, а й активно їх використовує у відповідних контекстах, наприклад: *«Grazie mille!»* [S4E10], *«Bonsoir, Alfie»* [S4E1]. Вона досягає стану стабільності, коли стрес від новизни зникає, а нова культура стає природною частиною її ідентичності. Це відповідає останній фазі у моделях Сельє та Спенсера, де адаптація завершується гармонійною інтеграцією.

Таким чином, досвід Емілі є наочним прикладом взаємодії різних рівнів адаптації. Біофізіологічні реакції на стрес поступово поступаються місцем когнітивним і соціальним змінам, що відображено у мовній поведінці героїні. Вона проходить шлях від хаотичного змішування мов до свідомого кодового перемикання, від емоційних зривів до культурної компетентності, від ізольованої іноземки до творця «третьої культури». Серіал дозволяє простежити, як теоретичні моделі набувають конкретного змісту у житті конкретної людини, роблячи процес адаптації зрозумілим та багатовимірним.

Висновки до розділу 2

На початковому етапі адаптації спостерігалися значні мовні труднощі, які проявлялися у фонетичних, лексичних та граматичних помилках. Це було пов’язано з низьким рівнем володіння французькою мовою та браком розуміння культурних норм, що призводило до непорозумінь у комунікації. Героїня використовувала англійську як основний засіб спілкування, а французькі слова з’являлися лише у формі простих ввічливих виразів, що підкреслювало її дистанційованість від місцевої культури.

Подальший розвиток мовної поведінки продемонстрував поступовий перехід від ізольованого використання англійської до активного

перемикання кодів та запозичення лексичних елементів з французької мови. Цей процес став не лише індикатором підвищення рівня мовної компетентності, але й засобом культурної інтеграції. Змішування мов спочатку мало хаотичний характер, однак з часом воно стало свідомим та функціональним, відображаючи прагнення героїні до встановлення комунікативного балансу між двома мовними системами.

Динаміка мовних змін свідчить про поступову трансформацію мовної ідентичності героїні. На завершальних етапах її висловлювання характеризуються впевненим використанням французької у поєднанні з англійською, що демонструє досягнення двомовності. Водночас у мові героїні зберігаються елементи її рідної культури, що створює унікальний мовний стиль і вказує на формування власної «третьої культури». Це підтверджує, що адаптація не передбачає повної втрати вихідної ідентичності, а відбувається через синтез культурних впливів.

Культурні виклики, з якими зіткнулася героїня, виявилися не менш важливими, ніж мовні. Різниця у соціальних нормах, бізнес-етикеті та щоденних звичаях спершу викликала у неї непорозуміння та емоційний дискомфорт. Проте через взаємодію з представниками місцевого середовища, поступове розширення соціальних зв’язків та набуття культурних знань вона навчилася інтерпретувати й приймати нові правила поведінки. Це дозволило їй подолати початковий культурний шок та сформувати більш гнучкий світогляд.

Співвіднесення досвіду героїні з теоретичними моделями адаптації показало, що її шлях можна описати як послідовне проходження етапів культурного шоку, асиміляції та акомодації. В її поведінці простежуються механізми, описані у психологічних і соціокультурних концепціях адаптації: від початкового стану стресу та опору змінам до досягнення стабільності та інтеграції. Це підтверджує універсальність теоретичних

підходів, які знаходять практичне втілення у реальних міжкультурних ситуаціях.

Отже, аналіз мовної та культурної поведінки героїні дозволяє зробити висновок, що успішна адаптація у новому середовищі є результатом поєднання мовного розвитку, соціальної інтеграції та когнітивних змін. Героїня не лише опанувала іноземну мову на функціональному рівні, а й набула здатності ефективно взаємодіяти у багатокультурному просторі. Її досвід демонструє, що процес адаптації має динамічний характер і передбачає взаємне збагачення культур, у результаті чого формується нова, більш комплексна ідентичність.

ВИСНОВКИ

У ході проведеного дослідження було здійснено комплексний аналіз процесу мовної та культурної адаптації головної героїні серіалу «Emily in Paris», що дало змогу не лише теоретично осмислити ключові поняття, а й продемонструвати їх практичну реалізацію на матеріалі конкретного медіатексту. Отримані результати дозволяють сформулювати низку висновків, які підсумовують як теоретичні, так і практичні аспекти дослідження.

Поглиблене вивчення наукових джерел засвідчило, що мовна адаптація є складним процесом засвоєння та активного використання нової мовної системи, який передбачає не лише механічне накопичення лексичного та граматичного матеріалу, але й внутрішню перебудову мовленнєвих стратегій індивіда. Цей процес пов'язаний із поступовим переходом від початкової комунікативної обмеженості до вільного володіння мовою у різних соціокультурних ситуаціях. Культурна адаптація, у свою чергу, охоплює глибший рівень змін, що стосується ціннісних орієнтацій, моделей поведінки та способів інтерпретації навколишнього світу. У роботі було визначено, що обидва види адаптації нерозривно взаємопов’язані: неможливо повноцінно інтегруватися у нове суспільство, не оволодівши його мовою, і водночас мовне засвоєння відбувається значно ефективніше за умови розуміння культурного контексту. На підставі критичного аналізу існуючих підходів було узагальнено, що адаптація є поетапним процесом, який включає етапи культурного шоку, поступового звикання та досягнення стабільного рівня міжкультурної компетентності.

Одним із центральних результатів дослідження стало з’ясування того, що перемикання кодів (code-switching) та використання лексичних запозичень є не лише ознакою мовного контакту, а й важливим інструментом, який допомагає індивіду пристосовуватися до нових умов

комунікації. На прикладі мовної поведінки героїні було виявлено, що на початкових етапах її інтеграції у французьке середовище перемикання кодів здійснюється переважно з метою компенсації недостатніх знань та прагнення уникнути комунікативних провалів. Проте з часом ця стратегія стає більш усвідомленою та виконує функцію соціального маркера, що дозволяє Емілі демонструвати свою приналежність до нової культурної групи та налагоджувати міжособистісні зв'язки. Лексичні запозичення у її мовленні спершу мають фрагментарний характер і зводяться до вживання поодиноких слів, пов'язаних із повсякденним життям, але поступово вони інтегруються у структуру висловлювань, стаючи частиною її комунікативного стилю. Це свідчить про те, що мовна адаптація має не лише прагматичний, а й ідентифікаційний вимір: засвоюючи елементи іншої мови, людина опосередковано засвоює і нові культурні цінності.

Аналіз мовлення Емілі у різних сезонах серіалу дав змогу простежити чітку динаміку змін, що відбуваються у процесі її адаптації. На початковому етапі героїня демонструє невпевненість, обмежуючись базовими фразами та часто помиляючись у вживанні слів і граматичних конструкцій. Це відображає природні труднощі, з якими стикається будь-яка людина, занурена у нове мовне середовище. Проте вже у наступних епізодах помітно, що її мовна поведінка стає більш різноманітною: зростає частота використання французьких слів у англомовному контексті, з'являються спроби будувати складніші висловлювання французькою. У фінальних сезонах серіалу Емілі вільно комбінує обидві мови, демонструючи не лише високий рівень володіння французькою, а й здатність тонко відчувати комунікативні нюанси залежно від ситуації та співрозмовника. Таким чином, її мовний розвиток ілюструє класичну модель переходу від початкової фази «виживання» до етапу «продуктивної інтеграції», коли індивід здатний не просто спілкуватися, а й впливати на оточення через мову.

Дослідження культурного аспекту адаптації показало, що Емілі стикається з низкою викликів, які охоплюють різні сфери життя – від міжособистісних стосунків і професійної діяльності до щоденних побутових практик. Однією з найяскравіших проблем виявився культурний шок, пов’язаний із різницею у цінностях та нормах поведінки між американським і французьким суспільствами. Героїня змушена переглядати власні уявлення про робочі стосунки, гендерні ролі, гумор, етикет та ставлення до часу. Її реакції на ці виклики змінюються від здивування і нерозуміння до поступового прийняття та інтеграції нових культурних норм. Особливо показовим є те, що Емілі не завжди механічно переймає французькі традиції: у багатьох випадках вона намагається поєднати елементи обох культур, створюючи власну стратегію поведінки, що дозволяє їй залишатися собою, водночас будучи частиною нового середовища. Це підкреслює складність процесу культурної адаптації, який не зводиться до асиміляції, а передбачає творче переосмислення та інтеграцію різних культурних систем.

Порівняння виявлених у серіалі явищ із теоретичними моделями дозволило визначити закономірності, які підтверджують актуальні наукові підходи. Мовна поведінка Емілі загалом узгоджується з моделлю культурного шоку К. Оберга, що передбачає послідовні стадії емоційного реагування: від початкової ейфорії через фрустрацію та кризи до стабілізації та інтеграції. Її шлях також співвідноситься з інтегративною теорією І. Кім, яка описує адаптацію як процес поступового зростання міжкультурної компетентності завдяки взаємодії з новим середовищем. Зокрема, застосування Емілі перемикання кодів та лексичних запозичень підтверджує положення соціолінгвістичних теорій про роль мовних стратегій у формуванні соціальної ідентичності. Водночас у її досвіді простежується унікальність, зумовлена медіаційною роллю, яку вона виконує як комунікатор між двома культурами: героїня не лише

пристосовується до французьких реалій, але й активно впливає на них, вносячи елементи власної американської культури.

Отримані результати засвідчують, що процес адаптації є багатовимірним явищем, у якому взаємодіють мовні, психологічні та культурні чинники. На прикладі серіалу «Emily in Paris» було наочно продемонстровано, як художній наратив може слугувати цінним матеріалом для наукового аналізу реальних соціокультурних процесів. Дослідження доводить, що ефективна інтеграція у нове середовище можлива лише за умови гармонійного поєднання мовного розвитку та культурного розуміння. Подальші наукові пошуки можуть бути спрямовані на розширення емпіричної бази за рахунок аналізу інших медіапродуктів, що зображують міжкультурну комунікацію, а також на поглиблене вивчення впливу масової культури на формування уявлень про адаптацію у суспільній свідомості. Таким чином, проведене дослідження не лише розкриває особливості конкретного випадку, але й робить внесок у ширший дискурс міжкультурної комунікації та соціолінгвістики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Багно Ю.М. Адаптація. Сучасний психолого-педагогічний словник / за заг. ред. О.І.Шапран. Переяслав-Хмельницький: Домбровська Я.М., 2016. С.10.

2. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. Київ Довіра 2007. 205 с.

3. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. К.: Академія, 2004. 343 с.

4. Білик О. М. Соціально-педагогічний супровід соціалізації іноземних студентів: досвід практичної реалізації в освітньо-культурному середовищі вищого навчального закладу. *ScienceRise. Pedagogical Education*. 2017. № 4(12). С. 30–37.

5. Білоконенко Л. А. Перемикання кодів в умовах становлення професійної лінгвістичної компетенції. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2018. 3(37). С. 30–33.

6. Виселко А. Д. Психолого-педагогічний супровід іноземних студентів. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія*. 2017. № 2. С. 69–73.

7. Воробель М. М. Визначальні пріоритети та аспекти компетентнісно орієнтованого навчання і викладання іноземних мов. *Інноваційна педагогіка*. 2021. № 33. Т. 2. С. 60–65.

8. Герман Л. В. Теоретичні засади вивчення перемикання кодів як одного із результатів мовного контактування. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави*. 2018. С. 302–303.

9. Гіденс Е. Соціологія / пер. з англ. В.Шовкун, А.Олійник. Київ: Основи, 1999. 726 с.

10. Донець П. Н. Основи загальної теорії міжкультурної комунікації. Харків : Штрих, 2001. 384 с.

11. Зубченко В. Г. Адаптаційні особливості педагогів як фактор ефективності педагогічної діяльності. Український Будинок економічних та науково-технічних знань товариства «Знання» України. Київ, 1996. 19 с.

12. Кара Н. Мовна адаптація слухачів-іноземців підготовчого відділення у соціальному просторі. Матеріали міжнародної науково-методичної конференції *«Актуальні питання організації навчання іноземних студентів у європейському освітньому просторі»*. Тернопіль, 13-16 травня ,2014. С. 176–179.

13. Карцева М. Д. Етноорієнтована модель лінгвокультурної адаптації іноземних студентів до політкультурного освітнього середовища. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. Т. 2, № 41. С. 196–199. URL: https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.41.2.47.

14. Карцева М. Д., Білик Н. О. Проблеми міжкультурної взаємодії освітніх мігрантів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. Т. 3, № 42. С. 124–128.

15. Ковальчук І.В. Комунікативна компетентність як соціально-психологічна характеристика особистості. *Наукові записки. Серія "Психологія і педагогіка"*. 2010. № 15. С.103-109.

16. Кулак В. І. Культурна адаптація в іншомовному середовищі. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2023. № 4. С. 21–36.

17. Кулик С. М. Психологічні особливості управління професійною адаптацією вчителів : дис. ... канд. психол. наук: 19.00.05. Київ: Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України, 2004. 140 с.

18. Кульчицький В. І., Стрільчук А. І. Англійські запозичення у шведській мові загальний огляд проблеми. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. 1(19). С. 155–159.

19. М’язова І. Ю. Особливості тлумачення поняття «міжкультурна комунікація». *Філософські проблеми гуманітарних наук*. 2006. № 8 . С. 108–113.

20. Мазур Я. Соціокультурний компонент методики викладанні іноземної мови. *Сучасні тенденціїу викладанні іноземних мов у світі: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції*, 29 листопада, 2018 р., м. Суми. 2018. С. 107–109

21. Мальцева К.С. Міжкультурні непорозуміння і проблема міжкультурного перекладу: Автореф. дис... канд. філософ. наук: 09.00.04 / Ін-т філос. ім. Г.С.Сковороди НАН України. – К., 2002. – 20 с.

22. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація. Київ : ЦУЛ, 2012. 288 с.

23. Матвеєва Н. Двомовність у сучасному комунікативному просторі Києва. Київ Академія 2022.

24. Мізюк В. М. Адаптація іноземних студентів до освітнього середовища Івано-Франківського національного медичного університету. *Галицький лікарський вісник*. 2014. № 1. С. 84–86.

25. Наливайко О. О., Нуралієва Л. М., Сиволоцька Л. М. Занурення в іншомовне середовище як ефективний засіб розвитку комунікативної компетенції у процесі вивчення іноземних мов. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2021. № 49. С. 42–51. URL: https://doi.org/10.26565/2074-8167-2021-49-05.

26. Радул В. В. Соціолого-педагогічний словник. Харків : Мачулин, 2015. 444 с.

27. Резнікова О. А. Адаптованість особистості в контексті різних методологічних підходів до проблеми адаптації. *Психологічні перспективи*. 2011. С. 220–231.

28. Селіванова О. Сучасна лінгвістика напрями та проблеми. Полтава Довкілля 2008.

29. Семиченко В. А., Зданевич Л. В. Системно-структурний підхід до процесу адаптації студентів. Проблеми адаптації студентів до навчання за умов фахової ступеневої підготовки: збірник тез за матеріалами Всеукраїнської науковопрактичної конференції. Хмельницький. 2002. С.12–20.

30. Семчинський С. В. Семантична інтерференція мов. Київ Вища школа 1974. 256 с.

31. Сікора Я. Б. Адаптація як об'єкт наукового дослідження: психологопедагогічний аналіз. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2022. № 2. С. 135–139.

32. Соколова С. Регіональні особливості взаємодії мовних кодів за двомовного спілкування. *Українська мова*. 2017. (3). С. 25–39. Режим доступу http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrm_2017_3_5

33. Стрельцова В. Ю. Застосування технології педагогічного супроводу у процесі адаптації студентів-іноземців до нового культурного середовища. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2010. URL: https://nvd.luguniv.edu.ua.

34. Чернякова А. В., Пилипенко-Фріцак Н. А. Особливості адаптації турецьких студентів до соціокультурного та освітнього середовища під час навчання в Україні. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. 2020. № 63. С. 184–189.

35. Шевчук-Клюжева О. Українське усне мовлення Донеччини. Вінниця Видавництво «Твори» 2015.

36. Ярошенко В. В., Передало Х. С. Соціальна адаптація працівників-мігрантів в умовах євроінтеграції Збірник наукових праць Тернопільського національного економічного університету «Економічний аналіз», 2018. Том 28. №1 С. 105−114.

37. A System of Synthetic Philosophy by Herbert Spencer (1820-1903). URL: https://praxeology.net/HS-SP.htm.

38. Agnihotri R. K. Mixed codes and their acceptability. In Social psychological perspectives on second language learning. 1998. P. 191–215.

39. Bloom B. S. Developing talent in young people. New York Ballentine Books 1985.

40. Bolten J. Was heißt «Interkulturelle Kompetenz? Perspektiven für die internationale Personalentwicklung». *Wirtschaft als interkulturelle Herausforderung. Frankfurt a*. 2007. S. 21–42, 155.

41. Buchanan Z. E., Abu-Rayya H. M., Kashima E. Perceived discrimination, language proficiencies, and adaptation: Comparisons between refugee and non-refugee immigrant youth in Australia. *International journal of intercultural relations*. 2018. № 63. P. 105–112.

42. Chomsky N. Linguistics and cognitive science Problems and mysteries. In A. Kasher Ed. The Chomskyan turn. Cambridge Blackwell 1991. P. 26–53.

43. Clement R., Gardner R. C., Smyth P. C. Motivational variables in second language acquisition: a study of Francophones learning English. *Canadian Journal of Behavioural Science*. 1977. No. 9. P. 122–133.

44. Clyne M. Dynamics of language contact English and immigrant languages. Cambridge CUP 2003.

45. Clyne M. G. Community languages The Australian experience. Cambridge CUP 1991.

46. Coulmas F. Language adaptation. Cambridge University Press. 1989. 27 p.

47. De La Garza A. T., Ono K. A. Retheorizing adaptation: Differential adaptation and critical intercultural communication. *Journal of International and Intercultural Communication*. 2015. No. 8. P. 269–289.

48. Erll A., Gymnich M. Interkulturelle Kompetenzen. Erfolgreich kommunizieren zwischen den Kulturen. Stuttgart : Klett. 2011. S. 12–14.

49. Emily in Paris subtitles | 75 Available subtitles. *opensubtitles.com*. URL: https://www.opensubtitles.com/en/tvshows/2020-emily-in-paris.

50. Formanova S. V. Mechanisms of switching code in the novel of Irena Karpa «Freud Would Have Cried». *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2016. (35). С. 97–101.

51. Giles H., Byrne J. The intergroup model of second language acquisition. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*. 1982. No. 3. P. 17–40.

52. Guthrie G. M. Cultural preparation for the Philippines. Cultural frontiers of the Peace Corps. Cambridge, Mass.: MIT Press, 1966.

53. Halmary E. Government and code-switching Explaining American Finnish. Amsterdam J. Benjamins 1997. 276 p.

54. Kim Y. Y. Cross-cultural adaptation. Oxford Research Encyclopedia of Communication. 2017.

55. King B., Abney S. P. Labeling the languages of words in mixed-language documents using weakly supervised methods. In *Proceedings of the 2013 NAACL-HLT*. 2013.

56. Lewthwaite M. A study of international students' perspectives on cross-cultural adaptation. *International Journal for the Advancement of Counselling*. 1996. No. 19. P. 167–185

57. Lin M. Is There an Essential difference between intercultural and intracultural communication? *Intercultural Communication*. URL: http://www.immi.se.

58. MacSwan J. Précis of a Minimalist Approach to Intrasentential Code Switching. *Italian Journal of Linguistics*. 2005. 17. P. 55–92.

59. Mayer J. D., Salovey P., Caruso D. R. Emotional intelligence New ability or eclectic traits? *American Psychologist*. 2008. 63(6). P. 503–517. http://dx.doi.org/10.1037/0003-066X.63.6.503

60. Nguyen D., Dogruoz A. S. Word level language identification in online multilingual communication. *ACL*. 2013.

61. Oakes P., Turner J. C. Social categorization and intergroup behaviour: does minimal intergroup discrimination make social identity more positive? *Euro pean Journal of Social Psychology*. 1980. Vol. 10. P. 295–301.

62. Oberg K. Cultural shock: Adjustment to new cultural environments. *Practical Anthropology*. 1960. Vol. 7. P. 177–182.

63. Paradowski P. T. R. Skale oceny stawu kolanowego. Podstawowe pojęcia. Przegląd metod badawczych. Adaptacja językowa i kulturowa. *Ortopedia Traumatologia Rehabilitacja*. 2004. №6(4). P. 393–405.

64. Piaget J. Biology and Knowledge. Chicago : University of Chicago Press, 1971. 384 p.

65. Poplack C., Meechan M. Patterns in language mixture Nominal structure on WolofFrench and Fongbe-French bilingual discourse. In L. Milroy, P. Muysken Eds. One speaker two languages Cross-disciplinary perspectives on code-switching. New York Cambridge University Press 1995. P. 199–232.

66. Porter R.E., Samovar L. A. Intercultural Communication: A reader. Fifth edition. Belmong : Wadsworth Publishing Company, 1988. 340 p.

67. Slimbach R. The Transcultural Journey. *Interdisciplinary Journal of Study Abroad*. 2005. P. 205–230. URL: http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ891470.pdf.

68. Smalley W. A. Culture shock, language shock, and the shock of self-discovery. *Practical Anthropology*. 1963. Vol. 10. P. 49–56.

69. Triandis H. C. Culture and social behavior. New-York: McGraw-Hill, 1994.

70. Waris A. M. Code switching and mixing. *Jurnal Dakwah Tabligh*. 2012. 13(1). P. 123–135.

71. Winkelman M. Cultural shock and adaptation. *Journal of Counseling & Development*. 1994. No. 73(2). P. 121–126

72. Wolford E. Bilingual code-switching and syntactic theory. *Linguistic Inquiry*. 1983. 14. P. 520–523.

73. Wong-Reiger D., Taylor D. M. Multiple group membership and self-identity. *Journal of Cross-Cultural Psychology*. 1981. Vol. 12. P. 61–79.